

76525

▲ ▲ ▲ ▲

UNDINA.

▲ ▲

Spisal
ANDRÉ THEURIET.
Poslovenil VINKO.

V Ljubljani, 1909.

Založila „Narodna tiskarna“
v Ljubljani.

▲ ▲ ▲ ▲

▼ ▼ ▼ ▼

UNDINA.

○○○

Spisal ANDRÉ THEURIET.

Poslovenil VINKO.

V Ljubljani, 1909.

Založila „Narodna knjigarna“ v Ljubljani.

III - 030003077

76525

Natisnila „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

I.

Silno je lil dež in ves dan, čeprav v aprilu, je bil zelo mračen. Vzhodni veter se je ustavljal zajet po ulicah mesteca Auberive, z roko pretresajoč drevesa in ropotajoč s slabo pritrjenimi zatvori v oknih. V sprejemni sobi v Vrvarski ulici stoječe hiše je deklica kakih devetnajst let mrzlo z roko zdrsavala čez tipke starega klavirja. Tenki glasovi so počasi vreli iz klavirja ter se združevali z ropotom, ki ga je stara služabnica delala v kuhinji. Med igranjem so polzeli pogledi mlade deve dolgočasno preko starih, zaspanih rodbinskih slik in obledele oprave v salonu. Slednjič preneha

s sonato in stopivši k oknu, pritisne čelo na potno steklo. A zunaj je bilo grozno mrzlo. Hijacinte v gredici na vrtu so ležale vtopljene v razmehčani prsti; mala reka Aubette je valila naprej umazano vodo; dimnik se je videl razločno iznad drevja in dim se je vil v vzduh: vsa okolica je bila videti kakor topeča se v solzah.

Mlada deva mraza drhteč zopet sede h klavirju ter prične svirati buren valček, ki ga pa hipoma pretrga. Roki ji omahneta na tipke in z nervozno silo iztegnivša jih, vzklikne: »Oh, kako je dolgčas, kako je dolgčas!«

»Kaj pa je, dete drago?« vpraša služabnica, ki se je ta hip prikazala z zavihanimi rokavi, predpasnikom in usnjeno čepico s plapolajočimi trakovi. Bila je debela, vkljub štiridesetim letom še dokaj sveža. Imela je modre oči s krotkim, dobrim pogledom mlade kravice.

»Kaj pa ti je, Antoinetta?« vpraša še enkrat s plašno nežnostjo.

»Celina,« veli Antoinetta ter živo pogleda deklo s svojimi nežnimi očmi, »ako bo še dolgo deževalo, me jutri lahko pokopljete. Oh!« zakliče vstanši, »ta dolgčas! vse ga je tukaj polno, od neumnih papirnatih cvetic pa do bornih slik pra-

dedov, ki me časih mičejo, da bi jih raztrgala, samo da bi se razvedrila.«

»Oh, srčece drago, da bi te le tvoj oče hotel uvesti pri notarju ali pri vdovi plavževega lastnika. Tu se ne manjka ljudi, ki bi jih človek lahko pohajal, a gospod de Lisle s svojim prepiravim bitjem je tako talentiran, da je vso družbo auberivsko dvignil proti sebi. Ljubša mu je Pitoisetova krčma, kjer s svojimi tovariši, divjimi lovci, popiva, kolikor se mu hoče.«

»Ubogi oče!« Antoinetta vzdihnivši zopet prične razgovor, »njegovo življenje tu v vasi res ni kaj prida«. Pogreša pač tistih dobrih starih časov v Toursu in lepe službe, ki jo je imel tam.«

»Zakaj pa je izgubil službo?« živo deje Celina. »Vse dni je prebil na lovu in noči pri kvartanju in vlada ga je odslovila. Komaj da se zmeni za te; ako bi ne bilo mene, bila bi ti, odkar ti je mati umrla, več nego enkrat hodila v raztrganih čevljih.« Služabnica zmaje z ramo ter se z rokama upre ob klavir.

»Veš kaj,« nadaljuje, »tvoj oče naj bi te bil, namesto da se je razprl z obiteljo tvoje matere, mirno pustil v Parizu pri tvojih starih, ki bi ti že našli moža.«

»Oj,« odvrne Antoinetta nevšečnega lica. »Bog me varuj moža, ki bi mi ga izbrali moji stari! Ministrski uradniki, norci in pedantje, plešasti kakor opice in pravilni kakor ura. Lepa hvala! Vzgojišče v Passyji, v katero so me zaprli, mi je vendarle ljubše.«

»Zakaj pa te niso pustili tam?«

»Ker je bilo vzgojišče drago, mi smo pa revni, Celina.«

»Revni!« odgovori Celina »Da, zdaj, ko se je tvoj oče naužil življenja, hoče pri drugih štediti, postajoč skop. In tvoji stari so tudi skopuhi! Tvoja mati jim je bila edini otrok, ali bi ne bili mogli tebe obdržati ter plačevati zate vzgojenja? Sicer mi pa o teh ljudeh ne govori več, jaz nočem ničesar slišati o njih!«

»Ah, Celina,« vzdihne Antoinetta brez nadeje, »saj me nihče ne ljubi.«

»Nihče!« vzklikne Celina uporno, »tako, kaj pa jaz? Te li nisem razneževala in razvajala od tistega dne, ko sem prišla k vam — o Božiču bode tega osemnajst let. Videča te v tvoji zibeli, tako blede in suho, a vendar tako ljubko s tvojimi velikimi očmi, se mi je odprlo srce in takoj sem te jela ljubiti, ti ubogi, zanemarjeni otrok! Jaz, jaz

sem te uspavala v tvoji posteljici, jaz sem te ob praznikih sv. Rešnjega telesa oblačila kot angela, in kdo te je obsul s sladkarijami, kadar te je bila mati kaznovala? Tako! Nihče te ne ljubi, nehvaležnica? Bi li mar ne bila razdala deset košaric, da te nisem obožavala? kajti,« deje Celina sklonivši se, »imela sem dovolj ljubimcev in ne najslabših! a morala bi bila ostaviti tebe. Ali bi mar brez tebe bila ostala v službi pri tvojih starših? Ne govori torej, da te nihče ne ljubi, ti zlo dekle!«

»Da, Celina moja, ti me imaš rada!« vzklikne Antoinetta, ki so ji bile oči postale rōsne, ter se zažene svoji služabnici okolo vratu. »Ti me imaš zelo rada, a ti si e d i n a ! «

»Čemu pa ti je treba še drugih?« odgovori Celina ter jo poljubi na čelo. »Sicer ti je pa gospod Ormancey vrl in dober prijatelj.«

Antoinetta porogljivo nabere usteca.

»Ėvonyme!« pravi. »Res, on je čestokrat prav vrl; nekaj časa sem se kratkočasila skušaje, da bi se zaljubil v me.«

»Ali, dete drago!« veli Celina nejevoljna.

»Nič ne skrbi,« nadaljuje Antoinetta, »njegovo srce ni v nevarnosti. Preveč nagnenj obenem biva v njem: cvetice, ptice, knjige — jaz pa hočem biti

ljubljeni neomejeno. Sicer pa Evonyme tudi ni mož, o katerem sanjam. Ponosen značaj, kakor ulit, z železno voljo, katere bi ves svet ne mogel upogniti, a bi se vendar vdajala o najrahljšem namigu mojega mezinca — to je mož, ki bi ga jaz mogla ljubiti.«

»To bi bila bela vrana, hčerka moja. Sveta mati božja! Tvojega očeta slišim v hlevu. Tukaj čenčam s tabo, kosilo pa še ni gotovo!«

V istini je tisti, o katerem je govorila, svoj dohod javljal z melodijo lovske pesmice, zvižgajoč jo na vse grlo. Kazalo pa je, da še noče priti noter. Kot skrbljiv gospodar je mislil gospod de Lisle najpoprej na hrano svojih živali, potem stoprv nase; prvi njegov hod ga je vedel k trojici krasnih izvodov svinjskega rodu, radujočih se posebne pozornosti njegove, in katerih on nikdar ni imenoval drugače kakor tovariše. Iz hleva je odmeval njegov nizki glas, in odgovarjalo mu je grozno kruljenje.

Nekaj trenutkov pozneje se kuhinjska vrata naglo odpro in gospod de Lisle se pokaže na pragu. Nosil je kamižolo rebrčastega baržuna, dokolenke in bel klobuk. »Celina,« pravi, »kadar bo večerja za tovariše kuhana, užgi svetilnico ter prinesi kotel v hlev.«

Gotovo bi bile zale dame iz Toursa, katerim je dvoranil v svojih lepših dneh, lepega Norberta de Lislea, kateremu je svoje dni bilo njih srce, komaj zopet spoznale v njegovi selski noši. Nekdanji lahkoživec se je bil popolnoma prelevil iz svoje sijajne oprave. Kot sin veleposestnika je bil gospod de Lisle, nekaj vsled svoje dopadljive vnianjosti, nekaj vsled pokroviteljstva sorodnikov svoje žene, imenovan za nadzornika žrebišč, ter je dvajset let na rodovitni tourenski zemlji živel veselo življenje. A vsled nekega prešernega čina je bil odstavljen ter primoran vrniti se v Auberive, kjer je moral skromno živeti ob ostankih svojega imetja. In tu se je naenkrat izpremenil. Svojstva šampanjskih kmetov, zmerom le napol prikrivana od pariškega lošča, so se zopet jasno pojavila. O prvi nezgodi se je hitro vzbudila kmetska njegova premetenost, ustrašila ga je podoba pomanjkljive starosti in pričel je računati in štediti. S pomočjo kakega dninarja je sam obdeloval svoja polja, ne sramujoč se, na trgu v Langresu sam prodajati svoja žita in živino. Od starih navad njegovih ni ostalo drugega, kot rezek glas, ošabno vedenje in jako določeno nagnenje k lovu, ali bolje k divjemu lovstvu, kajti zli jeziki so trdili, da mnogo rajši

lovi po državnih gozdih nego po lastnem skromnem lovišču.

Ko je bila njegova živina napasena, se vrne gospod de Lisle v kuhinjo, kjer je bila Celina med tem prižgala luč ter pogrnila mizo. Vkljub petdesetim letom in pričenjajoči se debelosti bil je še brhek mož, visok, močan, dobro rasel, živahnih oči, orlovskega nosu in lepih zob pod nekoliko že osivelimi brkami. Videlo se je iz njegovega glasu in iz vsega njegovega bitja, da je imel v svoji mladosti srečo pri ženskah. Sédel je poleg kamina v naslanjač z obledelim vezenjem. Antoinetta ga poljubi ter potem zasede svoje staro mesto na nizkem stolu. V sredi je sedela »Lepotica«, psica gospoda de Lislea, na zadnjih nogah ter pol pozornosti obračala na mlado gospico, pol pa na kadeči se lonec, v katerem se je kuhalo kosilo. »No, malička,« pravi gospod de Lisle Antoinetti, »niti tega ne vprašaš, kaj je novega v mestu?«

Antoinetta malomarno zmaje z glavo in oče nadaljuje: »Prvič sem srečal Evonyma, ki obeduje pri sodnikovih ter potem pride k nam. Drugič pa je došel novi gozdar.«

»Ah,« veli deklica, zadržujoč se v zevanju, »je li tak, kakor prejšnji? Ali kolne pri vsakem

stavku? Ali tudi za njim vedno leta drhal uma-
zanih psov, ali tudi igra l' hombre?»

»Vse to ti povem zvečer. Pojdem v krčmo,
kjer je izstopil, in ako mi bode všeč, ga povabim,
naj nas obišče. Z gozdarji mora biti človek zmerom
priljuden.«

Celina, ki je pripravljala juho, je tiho godla.

»No, to bo lepo!« je govorila skozi zobe. »Saj
itak dovolj dolgočasnih ljudi prihaja semkaj. Bolj
pametno bi bilo, da bi Antoinetto uvedli pri gospe
notarjevi ali v kaki drugi pošteni hiši. To bi bilo
bolj zdravo za njo, nego da požira tobakov dim
ter posluša neprimerne razgovore.«

»Molči, klepetulja!« jo zavrne gospod de Lisle,
»tvoje opombe so neprimerne. Brigaj se za svoje
stvari in juhe nam daj!«

»Tukaj je!« mrmra Celina ter ježno postavi
na mizo juho, ki je z jedjo iz koštrunovega mesa
in repe tvorila vse kosilo.

Sedeta za mizo. Antoinetta je jedla brez
slasti; gospod de Lisle je pogoltnil vse. Ravno ko
si je še poslednjo kupico natočil do vrha, se oglasi
psica.

»To je gospod Evonyme,« veli Celina. »Lepo-
tica« ga je ovohala.« Naglo odpre došelcu duri in ta

vstopi med veselim kretanjem Celine in »Lepotice.«

Evonyme Ormancey je bil jak dečak pri tridesetih letih. Plavi lasje in brada, rožnobojna koža in mokre modre oči so dajale njegovemu obrazu otročji in dobrodušen izraz. In res mu je bila še svoja tista naivnost zlate dobe, čeprav je bil po rojstvu in odgoji Parižan. A bil je plah Parižan ter se je bil zatekel v gozde, da bi mogel nemoten streči svoji nagnenosti do sanjarjenja in pohajkovanja. Obdarjen z živim čuvstvom in delavno domišljijo, je imel v svojih mladih letih lahen literaren polet, ali bodisi, da se je lenoba njegova ustrašila težave začetka, bodisi, da mu je upadel pogum zaradi zahtev pariškega življenja, naglo je bil zopet opustil pisateljstvo ter se vrnil v razmišljavo življenje in v samoto, kjer se je nestalni duh njegov bolje počutil. Velik del leta je prebil na pristavi sredi gozda, pol ure od Auberiva oddaljeni. V Auberivu je iznova dobil Antoinetto, katere materina obitelj je bila z njegovo sorodna. Često je zahajal v Vrvarsko ulico. Posebno bitje njegovo je zabavalo Antoinetto, in njen oče, vedoč, da je bogat in radodaren, ga je kar najbolje sprejemal ter ga razglasil za dobrega dečaka.

In bil je res velik otrok, ki je ljubil glasbo, barve in sanjarije. Bil je melanholičen ter je rajši, kakor je sam pravil, reči opazoval s senčne, nego-li s svetle strani, a melanholija njegova je bila vedra in zaupljiva. Srce se mu je odpiralo brez nezaupanja; po vrsti vsakemu je zaupal svoje napake in svoje nadeje kakor tudi lastne in tuje skrivnosti. Kakor Montaigne, najljubši njegov pisatelj, je imel »čudno nagnenost do usmiljenja in dobrotljivosti«, in tudi njegov duh ni delal drugega, kakor »pohajkoval je, blodil in dvomil«. A mirni njegov skepticizem je imel mehko podstavo mysticizma, kakor potok, ki nekaj časa dere čez ostri kremen, potem pa po mehkih, nežnih zeliščih mirno teče dalje. Izkušal in proučaval se je neprestano, strastno ljubil prirodo ter hoteč jo opisati, razvijal časih malo pregizdavo, vedno pa lastovito zgovornost.

Ko je gospodu de Lisleu stresel roko, se je ta dvignil, zažvižgal »Lepotici« ter šel ven. Antoinetta in Evonyme sta ostala sama pri ogromnem kaminu, katerega žareče oglje je razsvetljevalo kuhinjo.

»No. Vi melanholični pevec,« veli Antoinetta ter svoje male nožice pomoli proti žerjavici, »povejte mi kakšno pokopališko povest, ta žalostni dež me je napravil prav za kaj takega.«

»Ne smejte se mojim pokopališčem,« odvrne Evonyme nezavzet, »stoprv včeraj sem v Viveyu videl eno, ki je dražestno, ter me je napravilo sanjavega. Svoje misli sem obširno zapisal v dnevnik.«

Antoinetta se nasmeje. Slovečega dnevnika torej še ni konec?... Mislila sem, da ste nehali pisati vanj.«

»Seveda, objavil ga ne bodem, a pisal ga bodem vendarle. Tkem si obleko, a ne nosim je očitno. Naj me svet ima za razcapanega, to mi je malo mar, da le vem, da imam doma dobro preskrbljeno omaro za oblačila. Kadar sem naveličan pohajati po hribih in dolinah ali kratkočasiti se s svojima prijateljema Montaignom in Lafontainom, potem odprem dnevnik ter se kratkočasim sam s seboj. Tukaj najdem vtiske, ki mi jih je prinesel vsak posamezni dan, načrtane kakor stare melodije in s številkami zanamenovane. Tu najdem stare cvetice, ki so zame, čeprav so posušene, ohranile sladko, znano vonjavo. Moj dnevnik me tolaži v moji neznatnosti, midva sva kakor zaljubljenca, o katerih pravi pesnik:

Midva sva svet za sé, vedno nov in vedno drugačen,
A vedno lep —

»Povejte mi, Evonyme,« mu seže Antoinetta v besedo, »zakaj se vkljub svojim domačim nagnjenjem vendar nista oženili?«

Uprla je bila komolec v koleno in brado v dlan, ter poredno od strani gledala Evonyma, ki je bil vzdihnil.

»Moji prijatelji,« odgovori, »se temu istotako čudijo, kakor Vi. Toda ženiti se, se pravi vsem neplodovitim sanjarijam zapreti vrata, po deželi, ki je vredna, da si jo človek ogleda, potovati v spremstvu Cicerona in uklanjati se običajnim rekom oficialnega vodnika.«

Antoinetta se smeje ter majčkeno, od čelveljčka le napol oblečeno nogo nad žerjavico giblje sem ter tja. Evonyme skrivaj zre na lično zaokroženo peto in fino vzbočeni gleženj, sicer pa ga to ne moti dosti. »A še nekaj,« nadaljuje s smešno zaupnim glasom, »ali naj povem? bojim se žensk.«

Antoinetta se še bolj zasmee. Šaljivo mu približa svoj poredni obraz ter pravi: »Kaj? Vseh? tudi mene?«

»Vas?« dé Evonyme ter se za hip zamisli. »Seveda, Vas še posebno. Že žena je nevarna in vznemirujoča, mlado dekle pa je vsa, kolikor jo je, grozna, z velom zakrita Isis, izpred katere še

le po poroki pade zagrinjalo. In potem človek opazi, kaj ima pri sebi za vse žive dni, ta angela, oni trapo, ta nuno in oni furijo.«

»Rada bi vedela, kaj bom jaz, kadar se odgrne zagrinjalo!« se smeje Antoinetta. Naglo se je bila dvignila in zdaj je s porednim izzivajočim obrazom pokonci stala pred Evonymom. Žerjavica je od spodaj gori obsevala njen vitki život, katerega nežne črte je ozko oblačilo merinoške volne delalo še bolj popolne. Sicer pa je bilo njeno telo zavito v skrivnostno polutemo, katero je le zdaj pa zdaj razsvetlil tresoči se ogenj in potem je bilo razločiti fini vrat in podolgast, duhovit, od kodrastih las obrobjen obraz, spominjajoč na glave iz šole Leonarda da Vincija. Evonyme je osupel in nem s plahim obrazom opazoval velike oči in zaničljivo nabrana, kot češnja rdeča usta dekletova. »No,« nadaljuje Antoinetta, prekrižavši roki na prsih, »povejte mi vendar, kakšna pošast sem.«

»Vi?« odgovori on počasi, »Vi ste prava Undina. Da, Vi ste prišli iz vode, Vi imate njeno dražest in gibčnost, njeno naglo razburjenost in prevarljivo pokojnost njeno. Vaše zelene oči kažejo njeno vznemirujočo barvo. Tistemu, katerega boste Vi ljubili, bode trebalo dobro zavarovanega srca;

gorje mu, ako se le za hip dá ganiti. Potegnili ga boste s sabo doli v nezapopadljive globočine svoje materinske prvine.«

Naenkrat preneha, kajti Antoinetti se je bilo obličje pooblačilo, smehljanje ji je izginilo in oči so ji bile zalite s solzami.

»Potemtakem me imate za zelo hudobno,« pravi z zamolklim glasom.

O pogledu na to naglo izpremembro in komaj zadrževane solze Evonyma zapeče vest.

»Kaj še! jaz se šalim,« pravi ter se na vso moč trudi, da bi mu surovi glas zvenel prijazno. »Jaz sem tak, kakor tisti osel Lafontainov, ki hoče oponašati psička: moje šale so malo zarobljene. Odpustite mi in ne imejte tega za resnico.«

»Lepotica« popraska po vratih in Antoinetta naglo seže preko oči. Gospod de Lisle vstopi; gubančil je obrvi in žvižgal skozi zobe, kar je bilo znamenje, da je slabe volje.

»No,« ga vpraša hči, »si li videl svojega gozdarja?«

»Da,« mrmra gospod de Lisle, »to je čuden gospod! Za mojo vljudnost se niti zmenil ni. Ne vem, odkod vlada dandanašnji jemlje svoje uradnike!«

»Saj sem vedela,« veli deklica, »kakšen star, grd godrnjač.«

»Star? o ne! Trideset let, strog obraz, črno brado, kakor kakšen zarotnik.«

Antoinettin obraz dobi malo manj malomaren izraz in Evonyme vpraša, kako se zove novodošlec. »Duhoux se piše,« odgovori gospod de Lisle.

»Duhoux?« ponovi Evonyme ter vstane, da bi šel. »Imel sem sošolca tega imena, čudno bi bilo, ako je on tisti.«

»Duhoux!« reče Antoinetta, »ime se prilega opisu njegove osebe. Gotovo je kakšen Vaš prijatelj, Evonyme! Lahko noč, trudna sem, spat grem!«

II.

Drugi dan je Jacquesa Duhouxa, katerega dohod je zbudil radovednost gospoda de Lislea, jutranje kolovratenje v Pitoisetovi krčmi kmalu zbudilo. Ta hiša, edina gostilna v Auberivu, ni bila ravno svetišče miru.

Žvenketanje steklenic, glasno govorjenje pivcev, lajanje psov se je družilo z donečim glasom krčmarice, provzročujoč ne ravno prijeten vrišč. Novi gozdar tega ni mogel trpeti. Naglo se je na-

pravil ter si poiskal zavetišča v lipovem drevo-
redu, ležečem nasproti krčmi in omejenem od dveh
strug reke. Ta vrsta dreves, katero so tukaj zvali
»izprehod med vodama,« je vezara vas s staro
opatijo auberivsko, na eni strani ga je previševal
mlin in stopničasti vrt gospoda de Lislea. Mnogo
vrišča ozbiljnemu okusu Jacquesa Duhouxa nikakor
ni ugajalo. Ker je bil tako srečen, da je po svojem
izstopu iz gozdarske akademije v svojem rojstnem
mestu dobil službo, se je bil ločil od svoje obitelji
samo enkrat, ko je šel na potovanje skozi nemške
gozde. Krčemsko življenje je bilo preveč nasprotno
mirnemu in rednemu bivanju v domači hiši, da bi
se ne bil čutil tujega in slabovoljnega.

Pogled na mlado zelenje in mrmranje vode ga
je za hip poživilo ter mu tudi misli malo razbistrilo.
A šetajočemu se pod lipami se je srce iznova skr-
čilo in žalostne posameznosti vsakdanjega živ-
ljenja, katere je opazal tu in tam, so pohujšale
zopet domobol, ki ga je mučil. Na mlinarjevem
travniku na solncu razprostrto platno ga je spom-
nilo malega rojstnega mesta njegovega, delavnosti
materine pri velikih perilih in cvetoči ovočnjaki so
mu klicali v spomin vrt, kjer so sestre njegove
popoldne poleg malinjakov posedale in pletle.

Tako je zavzet od svojih misli brez namena pohajal in še zdelo se mu ni, da ga to trenutje nekdo jako korenito opazuje. Gospodična de Lisle ga je bila opazila s terase ter takoj uganila, da je ta neznani šetalec novi, od njenega očeta opisani gozdar. Skrita za košatim leščevim grmom ga je motrila tem bolj radovedno, ker se nikakor ni zlagal s podobo, katero si je bila njena domišljija takoj sestavila o njem. Jacques Duhoux ni bil lep, a neskladni, strogi in energični obraz, vdrte oči in široko čelo je dajalo njegovemu licu moški in znamenit izraz. Ponosno kretanje gibčnega in krepkega mladega moža je pričalo o značaju in trdni volji. Naglo je stopal dalje, imajoč roke v žepih zelene suknje in čelo lahko povešajoč. Naenkrat zmaje z glavo, kakor da hoče prepoditi mučno misel ter izgine tja proti krčmi.

Ni hotel, da bi ga premagala žaloba. Kot delaven mož je imel zamišljenost za nepotrebno in nezdravo opravilo, da bi ji bil kos, je sklenil iti v gozd ter spoznati podgozdarje svojega okraja. Pol ure pozneje je stopil v velike hribovske gozde, šireče se med Auberivom in Viveyem. Ni se bil motil, misleč si, da bode dolga pot zadostovala, da se uravna v njem moralno ravnotežje. Že pogled na

gozd ga je bil ozdravil. Kot sin in vnuk gozdarjev je strastno ljubil svoj poklic. Samota gozdov, v katerih tako tajno teče življenje, je dobro dela njegovemu srcu; nahajal je v njej dražest stalne, rodovitne delavnosti, razvijajoče se v tihi okolici. Gozd nikdar ni nem in vendar dela tih in pomirujoč vtisk. Že čez sto korakov se je Jacques čutil poživljenega in oveseljenega. S krepkim korakom je prekoračil potok viveyski ter dospel na veliko preseko, zvano »kravarjeva planka«. Že je dobro stopal preko prožnih tal jasnega pašnika, kar ugleda visokega moža v vrhnji suknji lešnikove barve, ki je bil stopil iz gozda; zamišljen je bil v knjigo ter delal velikanske korake. Čudni šetalec je glasno govoril ter živahno mahal z rokami. Bližal se je gozdarju, ne da bi ga videl. Na tem od sveta oddaljenem pašniku je bilo tako srečanje sila nenavadno. Jacques se ustavi, da bi opazoval gorečega čitatelja. Ko je bil ta le še dva koraka oddaljen od njega, dvigne glavo ter glasno vzklikne.

»Jacques Duhoux, torej si res ti?«

»Evonyme!« zakliče Jacques, ki je tudi zdaj spoznal svojega starega sošolca.

Deset let se že nista videla. Potreseta drug drugemu roko ter se obsipata z vprašanji o minu-

losti, o izginivših prijateljih in porušenih zračnih gradovih.

»Kaj pa si vendar postal?« vpraša Jacques. »Često sem iskal tvojega imena po časopisih; menil sem, da si krenil med literate.«

Evonyme žalostno zmaje z glavo.

»Da,« vzdihne, »nadejati se je bilo o meni najlepšega. Buba je bila lepa, a metulj ni tak, kakor se je pričakovalo. Vila, ki je stala poleg moje zibeli, me je, žal, razen z nagnenostjo do ved obdarila tudi z jako odločnim nagibom do lenobe. Da sem bil le na položini, sem zdrčal počasi popolnoma z nje. Tolažim se s svojimi knjigami,« nadaljuje ter potrka po hrbtu zvezka Montaigna, »in čutim se srečnega, da sem tu sam s svojimi razmotrivanji. Ptice in veter, to je moj orkester, plešem pa s svojo domišljijo. Vem, da sem tako smešen, kakor kakšen sivobrad plesalec valčka, a moja plesalka je drugih misli. Šepeče mi na uho, da so pesniki, ki javno pojo, često najmanj odkritosrčni in da najmanj čutijo.«

Jacques se smeje. »In ti?« vpraša Evonyme ter še enkrat svojemu prijatelju stisne roko.

»Oh,« odgovori ta, »moje življenje je jako preprosto. Življenje, katero sem si načrtal z dvaj-

setim letom, je jako prozaično, kakor kakšna formula iz algebre, a vkljub temu sem se po načrtu ravnal in nadejam se, da mu ostanem zvest. Strastno ljubim svoj poklic in doslej sem živel bolj v družbi z drevjem, nego-li z ljudmi. Vse moje teženje je v tem, da delujem za pogozdovanje naših gora. Dežela brez gozdov je dežela brez bodočnosti. Eno ali dve leti hočem pridno delati, potem pa se bodem dal za zmerom prestaviti v svojo domovino. Tam se oženim s preprostim, krotkim dekletom, ki jo je dobra mati moja že izbrala zame in pisal bodem knjigo o gozdarstvu.«

»Oženiti se hočeš!« veli Evonyme ter se zamisli. Često sem se že vprašal, bi li tudi jaz tako napravil. Dasiravno nisem sloveč, imel bi potem vsaj otroke, ki bi mi verjeli, da sem velik mož, seveda samo, dokler bi bili majhni.«

Tako sta se razgovarjala še četrto ure, potem pa sta se ločila, toda ne prej, da je Jacques Evonymu moral obljubiti, da bode drugo jutro na pristavi Val-Clavin zajtrkoval z njim.

Zvečer istega dne je šel Evonyme še eno uro v Vrvarsko ulico. Gospoda de Lislea ni bilo doma, Antoinetto pa je dobil na vrtni terasi, kjer je

med leščevjem hodila gor in dol. Pove ji, kako se je bil sešel z Jacquesom.

»Ves je še tisti,« pravi, »kakor v šoli, resen, pošten, vrl in trdne volje, ki me navdaja s strahom. Jutri pride k meni na zajtrk in veselim se, da bom dalj časa mogel govoriti ž njim.«

»In da mu boste za pomizek čitali svoj dnevnik,« odgovori Antoinetta smeje se. Nekaj korakov stori naprej, potem pa se naglo obrne k Evonymu: »Zanimalo bi me, spoznati vašega puritanca, ali mi ga boste pripeljali?«

Evonyme naredi osupel obraz. »Kaj Vam hodi na misel! Jacques bi tako ponudbo vprav tako sprejel, kakor vljudnost Vašega očeta. On je divjak. Sicer pa bi Vam on ne bil všeč, in Vi njemu ne.«

»Zakaj bi mu jaz ne bila všeč?«

»Ker je Vaš značaj njegovemu ravno nasproten.

»Lepa livala! S tem hočete reči, da sem abotna, lahkomiselnna in površna.«

Evonyme se skuša s tem spraviti iz zadrege, da pravi, da se njegov prijatelj zelo ljudi boji in da beži posebno pred ženskim spolom. Vse to pa je še bolj vzbujalo Antoinettino radovednost. Hotela je na vsak način spoznati gozdarja ter še s porednim

obrazom dostavila, da bi najrajša temukrepostnemu Grandissonu malo zmešala glavo. A zdaj je Evonyme postal nepotrpežljiv. Videč, da je pregan iz zadnjih svojih utrd, je dejal naposled, da bode le čas tratila, češ, da ima Jacques v svojem rojstnem mestu že nevesto.

»Nevesto!« vzklikne dekle zbadljivo. »Gotovo kakšno malomeščanko z rdečimi rokami, ki sadje kuha in v okviru veze. Izborno, zdaj je slika Jacquesa nepriljudnega dovršena! A vendar, dragi mi prijatelj, bi ne potrebovala niti osem dni, ako bi se mi ljubilo, da ga navzlic njegovi resnobi, učenosti in nevesti njegovi napravim tako zaljubljenega, da bode na vsa drevesa v gozdu obešal pesmi.«

Evonyme se neverjetno nasmeje. Antoinetta pa, razdražena po ugovarjanju, ne odneha od svoje misli ter pravi, da hoče poskusiti.

»Radoveden sem,« veli Evonyme, »kako boste počeli, da napravite v sé zaljubljenega človeka, s katerim se nikjer ne boste sešli, in kateri Vas bržkone tudi ne bo obiskal.«

»Kdo ve? Vi ga te dni pripeljete s sabo.«

»Bog me varuj tega!«

»Potem ga pa drugje dobim.«

»Bodemo videli! Vi me hočete izzivati!«

Antoinetta tresoč se umolkne in oči se ji zasvetijo. »Videla ga bom jutri, če ne prej — stavite li z mano?«

»Staviti? kaj?« pravi Evonyme ter se smeje tako glasno, da dekle postane še bolj nervozno vznemirjeno.

»Ako izgubite,« odgovori, »mi daste tisti zvezek Musseta, katerega ste mi doslej zmerom izpodbijali. Tako! Vi me izzivate, bomo že videli!« In takoj nato ostavi teraso in osuplega Evonyma.

Drugi dan je Antoinetta nema in vzburljena po hiši hodila semtertja in nikjer ni imela obstanka. Gospoda de Lislea, ki je bil zjutraj že o prvem svitu odšel na trg granceyski, pred nočjo niso pričakovali. Naglo je odzajtrkovala na oglu kuhinjske mize, zagnala nato servijeto od sebe ter dejala s priliznjenim glasom: »Celina, ako bi mi ti hotela biti prav dobra, obula bi svoje sedmeromiljske čevlje ter šla z mano na izprehod v gozd.«

Celina ugovarja, da pojde dež in da ne stopi čez prag. Naposled pa se mora vendar ukloniti trmi razvajenega otroka ter se obleči. Antoinetta odhiti v svojo sobo, pripne si cvilhaste dokolenke, nadene si okrogel siv klobuček ter pride nazaj odeta v dobro stoječ suknen plašček, v katerega

žepe po kavalirski vtakne roke. Pet minut pozneje je korakala proti gozdom val-clavinskim ter Celino, ki je z ozirom na črne oblake še vedno ugovarjala, pripovedujoč najgroznejše povesti o vnetju pljuč, zmagovito vlekla za sabo.

Vreme v istini ni bilo mikavno. Ponoči je deževalo, pota so bila razmehčana in gozdi premočeni. Celina je težko vzdihovala, kadarkoli ji je noga izpodrsnila na glinastih tleh ali se ji obleka zapletla v trnjev grm. Antoinetta je odgovarjala s smehom ter se šetala dalje, trgajoč tu mladiko bršljana, tam par travic.

»Sveta devica! ljubo dete, kakšne korake delaš!« kliče Celina brez sape.

Da dovrše nesrečo, oblaki, do zdaj mirno viševši nad gozdovi, iznenada odpro svoje zatvornice ter izpuste ploho.

»Saj sem ti pravila,« stoka Celina; »obriva se.«

»To nič ne dé,« meni Antoinetta. »Vstopiva se pod drevje, da naju bode listje čuvalo.«

Pogumno ostavi pešpot ter prodira globoče v gozd. Korakala je vedno naravnost, kakor da izvaja že poprej narejeni načrt. Polurazvito perje ni nič branilo in dež je neoviran curljal na šetalki.

Zdaj se gozd razjasni, čuje se petelinovo petje, in ko sta dospeli na rob gozda, jima je ležala pod nogami zelena dolina, in v sredi so se dvigali sivi zidovi in strehe pristavine.

»No, prav lepi sva,« pravi Celina, otresajoč svoja mokra krila. »Kaj bova pa zdaj?«

»To je jasno,« odvrne Antoinetta; »tu doli je pristava val-clavinska. Idiva doli in prosiva Evonyma gostoljubja. Hitel bo ter butaro dračja vrgel na ogenj, da se posušiva.«

Celina glasno ugovarja. Evonyme je bil prejšnji večer povedal, da bode gozdar zajtrkoval pri njem. Kaj si bode ta gospod mislil, ako naenkrat prideta Antoinetta in Celina, zdelani, kakor dve ciganki?

»Gospod naj si misli kar hoče,« veli Antoinetta.

Izgovorivši te besede precej ozlovoljena, odločno stopi iz gozda ter krene naravnost proti pristavi, ne oziraje se na žito Evonymovo, ki je bilo še nepožeto. Celina stoka za njo. Antoinetta gre čez veliko dvorišče, ne zmeneč se za kokodakanje preplašene perutnine in za osuplo gledajočo najemnico. Potem pa se naglo, kakor bi ne hotela več premišljevati, obrne proti stanovanju Evonymo-

vemu, v katero stopi s povzdigneno glavo, ter burno, a glasno bijočim srcem, na katero je stiskala svoj premočeni šopek.

Prijatelja sta pila kavo, ter kadeč sedela poleg napol ugaslega ognja. Skozi odprto okno sebi nasproti sta imela razgled na zelenečo dolinico in meglene gozde. Ugledavši Antoinetto, skoči Evonyme s stola. Jacques se dvigne, odloži smotko ter z vznemirjenimi pogledi opazuje svojega prijatelja in došlo deklico.

»Kaj, vi ste?« vzklikne naposled gospodar.

»Da, jaz sem!« odgovori dekle z glasom, ki ga je vzburjenost nekaj dušila. »Dolžni ste mi nekaj Musseta, dragi moj Evonyme! Toda motila sem vaju. Gospod, oprostite!«

Jacques se molče pokloni in črne njegove oči se radovedno upro v to čudno prikazen.

Antoinetta je stala sredi sobe; v roki šopek, s svetlim očesom in mokrim licem, med tem, ko ji je od las in obleke kapljala voda. Bila je videti, kakor kakšna povodna Vila.

Evonyme nič ne reče. Videti je nevšečen in v zadregi. Za hip je bilo tako tiho, da se je razločno čulo petje škrjancev v žitnem polju. Antoi-

netta, čuteča, da jo ostavlja sigurnost, se hoče zaščititi z drzovitostjo.

»Bila sem na izprehodu v gozdu,« jeclja, poskušajoč smejeti se, »dež naju je ujel in prišlo mi je na misel... , to se pravi, Celina je vsekako tukaj hotela najti pribežališča.«

Vanjo uprti pogled Jacquesov jo zmeša. Gozdarju je potemnel obraz, ko je slišal to malo dogodbo, ki jo je povedala Antoinetta. Skrivaj ga je pogledala ter čitala v strogih črtah njegovih karajoče misli. Ker ni mogla končati stavka, se je obrnila k Celini, da bi prikrila svojo zadrego.

»Pojdita sem,« pravi Evonyme, kateremu se je smilila, dasiravno se je smejal v pest, »posušita se tukaj, — drugič pa poprej barometer vprašajte za svet, predno se upate v gozde val-clavinske!«

Pomilovalno zbadljiv glas, s katerim je govoril zadnje besede, razdraži Antoinetto.

Da bi dovoljevala Evonymovo pomilovanje vpričo tega tujca, vpričo gospoda Duhouxa, to je že preveč! Kes zaradi neumnosti, ki jo je bila storila, se je bil združil s čutom notranjega ponižanja ter ji vzburil vzdražljive živce. »Hvala!« pravi, ponosno sklonivši se, z nevoljno leskečimi se očmi.

»Mokra nisem in bolje je, da grem domov. Idiva, Celina, vreme se jasni.«

»Saj vendar dežuje, kakor bi iz čebra lil!« pravi Celina začudena.

»Ne, ne!« odgovori ona naglo, idiva!

Ne da bi pozdravila Jacquesa, ki jo je še zmerom malomarno motril in ne zmeneč se za prigovarjanje Evonyma, ki jo roti, naj ostane, potegne Celino za sabo ter izgine v lijočem dežju.

»Čudna stvarca to,« pravi Jacques Evonymu, ki je vrata zaprl za njima.

Gozdar si je zopet zapalil smotko ter hodil gor in dol.

»To je hči enega mojih prijateljev, gospoda de Lislea, razvajen otrok, ki se je norčavo vzgojeval v nekem pariškem vzgojevališču. A ne smeš je soditi na videz; rečem ti, dobro srce ima in izborna čud.« In Evonyme prične naštevati vse ljubeznjive lastnosti Antoinettine.

»Da,« pravi Jacques, »moderna, mlada dama. Žensk te vrste jaz ne morem trpeti, bojim se jih.«

III.

V silni plohi, ki niti za hip ni ponehala, sta molče prehodili pot domov. Komaj na mestu, gre Antoinetta gori v sobo, zapre se tam ter stoprv zvečer jako slabe volje pride doli. Ko pa vidi, da ima Celina vse ude trde in da je žalostna, pade ji okolo vratu, obsipa jo s poljubi, zavre vodo, pripravi bezgov čaj ter prisili služabnico, da ga zaužije. »Ah,« vzdihne ter poljubi Celino, »odpusti mi, jaz sem res zelo hudobna.«

»Pojdi no, dete drago,« odgovori Celina, »kaj govoriš take budalosti! Ali sem mar zato huda náte? Si li ti kriva, da je deževalo in da sva bili slabo sprejeti v Val-Clavinu in baš zaradi tistega zarobljenega gozdarja.«

Antoinettini lici postaneta rdeči kot škrlat.

»Molči!« pravi, roko položivši ji na usta, »ne govori mi več o tem smešnem dogodku! Od sramote ne vem, kam bi se dejala.«

Ihtenje ji zamori glas; vrže se stari dekli v naročje in solze se ji ulijo. Celini se pač posreči, da jo z objemanjem upokoji, a da bi pozabila dogodek na pristavi, tega ne more storiti. Več dni je bila žalostna in raztresena. Le oči ji je trebalo

zapreti, da je ugledala Jacquesa, slonečega pri kaminu, kako jo opazuje z nekim ošabnim pomilovanjem. Ta motreči pogled, ki ji je bil že na pristavi vzel hladnokrvnost, jo je zdaj preganjal povsod, celo v sanjah.

Ko je Evonyme zopet prišel, je bila prva njena beseda prošnja, naj očetu ne ovadi nesrečnega dogodka; potem pa je s povešenimi očmi naglo dodala: »Kaj rada bi zvedela, kaj je Vaš prijatelj rekel o meni, ko sem bila odšla.«

»Prav nič!« odgovori Evonyme, ki ni hotel njene zadrege še s tem povečati, da bi ji razodel trde opombe Jacquesove.

»Kaj, niti besedice?«

»Ne! Jacques je zelo vzdržljiv, ves živi le v svojih študijah. Uverjen sem, da je že vse pozabil.«

»Tem bolje,« pravi Antoinetta prevarjena.

To mrzlo preziranje je imela za najhujše razžaljenje; najostrejše zlobnosti bi ji bile ljubše, nego-li taka popolna malomarnost.

Sicer pa Jacques ni bil malomaren, temveč nenadni pojav mu je bil ostavil vtisk, katerega živost ga je vznemirjala. V mirnem patrijarhalskem krogu, v katerem mu je doslej teklo življenje, so ga srečavale le ženske mirne nravi in plahe, skromno

vzgojene deklice. Malomestno ozračje je bilo razprostiralo čez ves ta svet enoliko sivo barvo; vse je bilo urejeno, odmerjeno in preiščeno: besede, kretanje in delovanje. Obleka je bila preprosta, obrazi skromni in neznatni. S temi obledelimi podobami je bila Antoinetta s svojim kavalirskim tonom, nekoliko pretirano opravo in predvsem s svojo lastovito lepoto v istem nasprotju, kakor je močno dišeča krasnobarvna inostranska cvetica s cveti selskega rožnega grma. Ta mladostna krasota je bila Jacquesa obenem oslepila in vznepokojila. Bil je premalo odkrit, da bi pred Evonymom o tem dal kaj vedeti, a prizor v Val-Clavinu je napravil nanj živahen vtisk. V njegovem duhu je še dolgo strašil spomin na Antoinetto, žarečih lic in z lasmi od deževnih kapljic poškropljenimi, stopivšo v pristavo. Ta fantastična podoba se je toliko časa vrtela med njega in pisarenje njegovo, dokler se ni naposled, sam nad seboj jezen in nestrpljiv, energično otresel tega vsiljivega spomina. Da bi ga pa iznova ne oživil, se je ogibal iti skozi vas, kadar je krenil v gozd.

Naključje pa je uničilo njegove modre varnostne naredbe. Koncem maja je podgozdar auberivski svojo hčer dal v zakon knjigovodju iz

neke fužine v okolici. Zakon je bil časten in podgozdar Sauvageot ga je hotel slovesno zvršiti ter je povabil mnogo gostov na svatovščino in na ples. Med povabljenici bil je tudi Jacques Duhoux, ki svojega podložnega ni hotel s tem žaliti, da bi odrekel, Evonymo, katerega ni manikalo pri nobeni poroki v vasi, in gospod de Lisle, ki je že marsikako kupico izpraznil z očetom Sauvageotom. Antoinetta je obljubila nevesti, da se udeleži plesu. Proti večeru jo Celina spremi do gozdarske hiše ter se potem, tiho jezé se, vrne domov, da opravi živino.

Gozdarska hiša je stala sredi gozda, nekaj više nego ribniki thuilierski. Ker je bil letošnji maj zelo gorak, so obedovali pod milim nebom in tudi ples se je imel vršiti zunaj. Za plesišče se je priredilo prejšnje shajališče za lovce, imenovano »Lepa zvezda«. Globoki, tihi gozd okrog in okrog je objemal plesalce kakor senčen pas, in skozi malo preseko se je kazala med drevesnimi masami bližnja globel, v kateri so ribniki na videz spali. Za njimi se je zahajajoče solnce vtapljal v škrlatno-rdečo meglo.

Ko je Jacques Duhoux, pokadivši svojo smotko, sklenil malo pogledati okroglišče, se je bil ples že pričel. Godba je svirala valček in pari so se

počasi vrteli po trati. Prva plesalka, ki je šinila mimo Jacquesa, opirana od krepke roke mladega trgovskega pomočnika, je bila Antoinetta. Nosila je muselinasto obleko z belimi in modrimi progami, okolo lepih pleč je imela ogrnjen lahek pajčolan in v lase, ki jih je zadaj na glavi starinski glavnik od želvine črepinje skupaj držal, je imela vtaknjene tri narcise kot edini lišp. Valček je plesala dražestno; kar nič se ne zmeneč za osebnost plesalčevo, je zahtevala od njega vidno le varno roko in takt. Krepko opirana, je drsala lahno in lično, kakor zračno bitje. Godba in glasomerno premikanje jo je opajalo, okolo usten je igral lahen smehljaj in oči so ji plavale v razkošnem veselju. Ko je Jacques Duhoux opazil Antoinetto, se je nehote umaknil v senco, odšel pa le ni.

Skrit za vrsto starejših ljudi, ni več odmaknil očesa od plesalke v obleki z belimi in modrimi progami. Imela je zanj nežno, a nepremagljivo privlačnost. Nikdar na nobeni deklici še ni videl toli zapeljive miline. Časih se je izgubila v množici, potem pa se je iznova pokazala komaj dva koraka od njega in čutil se je oslepljenega od mile luči, kakor kadar se luna, za hip skrivša se za oblake, iznenada zopet pokaže v svoji srebrni čistosti.

Polagoma se je bilo znočilo in pisane svetiljke so se bleščale v listju kakor hrošči svetlini; zvezde so z zlatimi očmi namežikovale skozi drevje. Za valčkom je prišla četvorka, katere se je Antoinetta udeležila nevesti nasproti. Obraz ji je odseval radosti, oči so se ji bleščale, vse njeno bitje je dihalo veselje.

Jacques je videl, kako je med dvema turama naenkrat ostavila svojega plesalca, zletela h klopi kjer je sedel gospod de Lisle, dva poljuba pritisnila na očetov obraz ter se iznova izgubila v plešočih valovih.

Gospod de Lisle se je pričel dolgočasiti, nekam nemirno je mislil na večerjo svojih živali, razen tega pa je bil obilno jedel in je šel rad kmalu spat. Spretno se je izmuznil iz kroga, ki je okroževal plesalce. »Dekle je veselo in še ne bo hotelo domov,« je dejal sam pri sebi, »čemu bi motil njeno zabavo«. Zdaj opazi Evonyma, ki je sanjaje sedel v kotu. On jo privede domov, si misli, in ker je bilo s tem konec njegovih pomislekov, se je splazil tiho od tod.

Evonyme pa je bil ravno tačas žrtva svoje melanholije. Pogled na poroko, kakor tudi godba in plesno veselje ga je vselej globoko ganilo. Zanj

nerešljivo vprašanje o zakonu ga je potem mučilo s posebno stanovitnostjo. Zamišljeno je pogledal žareča obraza novoporočencev ter vzdihnil: »Ta dva človeka sta srečna! Oženiti se in postati oče celega rodu malih Evonymov, to bi bil naposled vendar le pravi smoter in pravi konec«. Preneha, natlači si pipo ter prižge. Potem pa nadaljuje, kakor bi bilo to delo neodločnega njegovega duha obrnilo na nasprotno stran: »Da, a kadar je človek oženjen, potem odreveni v svoji sreči, kakor raztaljena kovina, ki za vse veke ostane v obliki, v katero je bila tekoča ulita. Nepremičnost pa je dolgočasna. Živela vedno gibčna, vedno izpreminjajoča se narava!«

Dvigne se, puhne od sebe dva tri dime ter gleda v samotni gozd. Velika, v tajinstveno senco zavita drevesa so ga mikala. Plesna godba je morala tam zveneti tiše, mileje. »Tako iz daljave,« si misli, »bi tudi jaz ženitev vedno opazoval. »Ej, blodit grem po gozdu, tam pojo slavci vsak zase.« S tem se počasi bliža sencam ter izgine.

Med tem se je ples veselo nadaljeval; potekale so ure in Jacques se ni nagledal Antoinette, ki se, kar njo zadeva, ni naveličala plesati. Naenkrat devo izgreši, ter se hoče, zardevši o svoji aboti,

napotiti proti vasi, ko se za njim oglasi robati glas podgozdarja.

Obrne se ter ugleda Sauvageota, predstavljivega mu Antoinetto, ki je stala pred njim tresoča se od plesnega gibanja in odeta z belim burnusom.

»Rad bi Vas nečesa prosil,« pravi podgozdar. »Gospodična de Lisleova se želi vrniti v Auberive. Njen oče je že odšel, to pa veste, da je ne morem zaupati kakšnemu našemu mlademu vetrnjaku. Ker itak že hočete iti, bodite tako prijazni in spremite damo domov.«

Temu se ni mogel odreči. Jacques se molče prikloni ter ob strani mlade deve nastopi ozko, skalovito stezo, ki je držala doli v sotesko. Pet ali šest minut sta oba molčala. Jacques je bil v zadregi in plah zaradi te nepričakovane samote; zamišljen povešajoč glavo, je stopal kraj nje. Antoinetta, zavita v svoj plašč, je poslušala plesno godbo, glasečo se za drevjem; njeno gibčno telo se je še zdaj nekako valovito gibalo po taktu daljnega valčka. Nenadoma ji izpodrsne na kremenastih tleh, da lahko vzklikne. Gozdar je mislil, da ji mora ponuditi roko, a ona se zahvali, češ, da je pot preozka. Jacques se prikloni, ne da bi jo še dalje silil in zopet je umolknil razgovor. Ta hip se pokaže luna in

njena višnjevkasta svetloba zdrsne kakor tenka sreberna mreža preko dreves. Tam doli v soteski je odsevala ribnikova voda že izrezani mesec in od strani se je od daleč glasila slavčeva pesem.

»Gospod Duhoux,« pravi naenkrat deklica, »Vi ste hudi zaradi mojega izleta v Val-Clavin ter slabo mislite o meni.«

»Jaz, gospodična?«

»Da, imate me za slabo vzgojeno dekle. Le priznajte, saj ne bom huda. Nocoj sem bila zelo srečna in nobena reč me ne naredi tako dobre, kakor sreča.«

»Se li to mnogokrat zgodi?« vpraša Jacques z lahko ironijo.

Ona se ustavi, ga poredno pogleda ter odgovori s prijetnim, jako krotkim in jako odločnim glasom:

»O seveda, če drugi store, kar jaz hočem.«

»Hm!« meni Jacques, »to je zadostilo, katerega človek v svojem življenju nima šestokrat.«

»Pač,« odvrne Antoinetta preprosto; »vsaj meni nazadnje vsakdo izpolni voljo. Papa pravi, da z laskavostjo vse dosežem od njega in Celina me razvaja.«

»Kdo pa je Celina?«

»Moja služabnica; ona je pri meni od takrat, ko sem bila še otrok, zato jo imam pa tudi zelo rada in ona mene obožava. Kadar me je mati kaznila, je prišla Celina ter me tešila. Prišla je pa čestokrat, kajti bila sem sila lena.«

»Veste kaj,« meni Jacques, »gospodična Celina bi bila bolje storila, da bi Vas bila prijela malo za ušesa.«

»No, motite se,« odgovori Antoinetta naglo; »pri meni se z nežnostjo vse doseže, s silo pa nič. Mislili so, da me ukrote, ko so me poslali v Sacré-Coeur v Marmoutiersu.«

»In kakšen je bil uspeh?«

»Tragičen! Ko so me vtaknili v grozno, kot trava zeleno uniformo, sem bila tako obupana, da sem sklenila umreti. Prinesla sem bila s sabo škatljico z barvami in vzela sem iz nje košček berlinskega modrila. Celina je namreč vedno pravila, da je strupeno, kadar me je svarila, naj čopiča ne vtikam v usta. Nadejala sem se, da bode dovolj, da me umori. Imela sem berlinsko modrilo vedno v žepu ter časih segla po njem, zvečer pa sem je polagala pod blazino. Ko sem bila nekega večera bolj nesrečna in zapuščena nego kdaj poprej, sem požrla barvo.«

»In gotovo ste strahovito zboleli!« veli Jacques osupel in vznemirjen.

»Da, umrla pa le nisem,« nadaljuje smeje se, »in vzeli so me iz Sacré-Coeura.«

»To je bilo zelo napačno!« odvrne Jacques, zamislivši se. »Pustiti bi Vaš morali tam, in dobro vem, da bi nikoli več ne bili pokusili berlinskega modrila.«

Ona ga pogleda od strani ter zmaje z ramami. »Nikomur bi ne bila svetovala, naj se zanaša na to,« deje, potem pa pretrga razgovor ter skoči v goščo, kjer prične trgati divje kozje parkeljce, viseče z vej lešnikovega grma. Utrgano cvetje je metala proti Jacquesu Duhouxu, ki jo je čudeč se gledal. Ker se ji je ena mladika upirala, stopila je na prste in prijemši vejico z zobmi, jo skušala na ta način odlomiti.

Jacques se je čudil njeni fini roki za pestjo in belim zobem, blesketajočim se v mesečini. »Ranili si boste ustnice,« šepne z rahlo ginjenim in skoro nežnim glasom. Razlika med običajnim trdim in resnim naglaševanjem njegovim je bila tako velika, da je Antoinetta osupla prenehala. Prvi pot se srečata njiju pogleda in Jacques se je čutil vzrujanega od nog do glave.

Ko si je natrgala cvetk, sta šla doli v grapo. Bila je daljša pot, a Jacques se je vdal vsemu ter se ni upal ugovarjati.

Kmalu sta dospela na breg. Ribnik, obdan od pripogibajočega se ločja, se je svetil v bajni čistosti.

Antoinetta z naglim okretom spusti kapuco ter si plašč vrže nazaj preko ramen. »Kako je to lepo!« vzklikne navdušena. »Jaz ljubim vodo, ljubim jo brezmejno!«

»Morebiti Vam je bila kakšna Undina botra!« veli Jacques smejoč se.

Ona se nasmeje, nabere malo usta ter pravi:

»Évonyme trdi, da sem sama Undina, ker imam zelene oči.«

»Zelene!« mrmra Jacques, »res? jaz sem mislil, da so modre.«

»Gotovo niste prav videli. Le pogledjte!« doda nepremišljeno, približavši Jacquesu od lune obsevano obličje.

»To so oči prave pravcate Undine!«

Jacques je že izgubljal hladnokrvnost.

»Ali veste, da so Undine precej na slabem glasu?« pravi z nekoliko tresočim se glasom. »Pravijo, da so za tiste usodepolne, ki jih ljubijo.«

»Kaj še!« veli Antoinetta, bližajoč se jezerovi plazini, »samo takrat, če jih ljubimci ne ljubijo prav. Človek mora ljubiti preveč, da ljubi dovolj. Sicer pa hočem, da bi bila že kmalu v svojem kraljestvu, da natrgam nekaj cvetic ter si popolnim kito.«

Kake tri korake od plazine je bil majhen z vrbami porastel otok, ki je bil s cesto zvezan z jako ozko brvijo, in vprav pod to brvijo je zibala lepa povodna detelja svoje od vode poluzakrite bele in rdeče cvete. Antoinetta stopi na desko ter jih skuša utrgati.

»Ne delajte tega!« zakliče Jacques, »deska ni dovolj močna in voda je globoka.«

»Jaz se ne bojim vode,« odgovori dekle po redno ter ziblje brv.

»Izročili so mi Vas in take neprevidnosti ne morem dovoliti,« zakliče Jacques osorno. In ker ona ni nič hotela slišati, dostavi s poudarkom: »Ne storite ni koraka dalje, prepovedujem Vam!«

»Oj, oj!« odgovori ona z izzivajočim glasom. »Tako ne smete govoriti z mano!« Kot bi mignil je bila sredi brvi, kjer poklekne ter z eno roko seže v vodo.

Jacques je planil za njo. Strah, da Antoinetta utegne priti v precej opasno kopel in jeza, katero

mu je provzročila ta neumna baharija, sta ga razdražila tako, da je burno Antoinetto prijel za roko ter jo energično dvignil. Isti hip se začuje votlo pokanje, šibka brv se upogne pod dvojno težo kakor vrba in dekle od strahu glasno zakriči, ko se voda dotakne njenih nog. Jacques jo prime z divjo silovitostjo ter z enim samim skokom skoči na plazino.

Nenadna groza in strah sta deklico tako poprijela, da je pol minute nepremično ležala gozdarju v naročju. Zala glavica mu bila naslonjena nazaj na rame in mladi mož je imel čas čuditi se lepima, od rjavih trepalnic poluzakrivanima očesoma in med polurazvozlanimi kostanjastimi lasmi najmičnejše, najrožnobujnejše uho na svetu. To je bilo preveč za Jacquesa Duhouxa. S težavo se je upiral skušnjavi, magnetična privlačnost je že vlekla njegovo glavo doli k dekličini, kar se Antoinettino telo strese. Odprla je oči, rahlo osvobodila se Jacquesovih rok ter se jela na glas smejati.

Jacques, polagoma dobivši zopet moč nad seboj, se je na tihem jezil nad tem smejanjem.

»Stvar ni tako smešna,« pravi slabovoljen; »ribnik je poln rastlin in blata in ker je vsled tega nemogoče plavati, bi bila lahko oba ostala v njem.«

Antoinetta je bila sedla na deblo ter otresala premočeni plašč. »Nič ne dé,« je nadaljevala z lahnim svojim glasom, »peljala bi Vas bila potem v svoje kraljestvo, kjer pojo Undine, moje sestre ter si zelene lase češejo z zlatimi glavniki. Saj se vedno tako godi v pravljicah, kaj ne da?«

»Vi imate mokre noge,« pravi Jacques nepotrpežljivo. Bolje bi bilo, da greva dalje.«

Kujaje se se je dvignila in prišla sta na veliko cesto. Storivši kakih sto korakov, ugledata majhno žensko, naglo bližajočo se jima. »Meni se zdi,« pravi Antoinetta, »da je Celina.«

»Ali si ti, dete drago!« pravi ženska, prišedša tako blizu, da sta jo mogla čuti. »V skrbeh sem bila, ker te ni bilo nazaj. Tvoj oče je vendar čuden, da te pušča samo med temi ljudmi! On je vedno isti!«

Pred vasjo se poslovi nadgozdar od gospodične de Lisleove. »Na svidenje!« mu pravi ona veselo. Potem mu prijazno poda cvetice, katere je bila natrgala v ribniku ter jih skrbno hranila in pristavi: »Vzemite mojo povodno deteljo, pošteno ste jo zaslužili.«

IV.

Spomlad je bila prinesla vse svoje cvetje, mesec junij se je bližal koncu in žetev se je ravno pričela. V dolinici, kjer je imel gospod de Lisle svoje travnike, so se dvigali dehteči kupi pokošene trave. Lastnik, z velikim slamnikom na glavi, je nadzoroval kosce, nakladajoče prvi voz. Rastoče že sence gozdnatih gričev so kazale, da se je dan nagnil. Lenuh Evonyme, naspavši se na kupu sena, je opazoval resnobno kretanje rakov v potoku, sedajočih od časa do časa na mreže, nastavljene jim od koscev. Za kopico poleg v gozdu izvirajočega studenca se je razgovarjala Antoinetta, lase polne trave, zaupno z Jacquesom Duhouxom, in videlo se je, da ozbiljnemu gozdarju njena družba nikakor ni zoprna.

Vkljub trdim sklepom je Jacquesa vendar premagala mikavnost Undinina. Rožnobojna peresca povodne detelje so imela v sebi čarobnost, ki je delovala počasi a sigurno. Gospod de Lisle je šel zopet enkrat v krčmo in to pot je bil manj hladno sprejet. Neki večer je Evonyme pregovoril Jacquesa, da bi šel ž njim v Vrvarsko ulico in odslej je bil večkrat sam tam. Življenje v Auberivu je bilo tako

enakomerno, krčma obiskovana od tako hrupnih gostov, da je bila v primeri hiša gospoda de Lislea z zakajeno kuhinjo, veliko golo sprejemno sobo in malim, stopničastim vrtom gostoljuben raj. Sicer pa človek tudi ne more zmerom delati; po dolgih hojah po gozdih je bilo celo potrebno, par ur razvedrovati se v veselem, zaupljivem razgovoru. In le tam se je moglo prijetno in duhovito kramljati. To so bili vzroki, ki si jih je delal Jacques, hoteč v sebi opravičiti svoje pogostne pohode. Gospod de Lisle je sprejemal nadgozdarja jako toplo. »To je mož po moji volji,« je rekel Antoinetti; »skromen je, a vendar ima mnogo znanja. Človek ima obenem korist in veselje, ako more ž njim razgovarjati se. Ta mladec ima še dolgo pot pred sabo.«

In ta mladec je zahajal v Vrvarsko ulico več nego-li je bilo prav, ako hočemo verjeti damam auberivskim, ki so sklenile, da je gospod de Lisle zelo nespameten, Antoinetta pa zelo lahkomiselna. Časih je tam obedoval ter gospoda de Lislea spremljal, kadar se je šel šetat v gozd. Tisti dan so šli že zjutraj od doma, zajtrkovali na travniku ter hoteli stoprv s kosci vrniti se domov. Antoinetta je bila nenavadno vesela in njen lahni smeh je zvonko odmeval pod drevjem. Naposled je vstala

ter pričela lesti kvišku po nerodni stezi, poleg potokove struge, vodeče v hrib. Jacques je šel za njo po tej poti in tako sta dospela do izvirka, skromno prihajajočega na dan izza gostega zagrinjala kreše in veronike.

Par korakov naprej je bil od grmovja osenčevan prostor, na katerem so bile še sledi starih ogelnic. Antoinetta brez sape sede na prag oglarske koč, Jacques pa poleg nje. Dekle je počelo vsaktere razposajenosti, zdaj je pela na ves glas selsko pesem, zdaj skušala posnemati drobne glasove kobilarjeve, potem pa si je zopet dolge travnate bilke vpletala v lase. Jacques jo je gledal, ne da bi govoril, večkrat se je na tihem resnobno zasmel in videti mu je bilo, da preudarno uživa veliko veselje. Ko se je naveličala vabiti ptičice ter plašiti kačje pastirje, je naslonila glavo na steno, motrila nebo skozi dolge trepalnice ter rekla tiho:

»Kako lepo je tukaj! Vedno sem si želela, da bi bivala v taki, v pozabljenem gozdu skriti hišici.«

»Ena koč in eno srce!« se smeje Jacques.

Kadar je bil Jacques resnoben, je bil njegov obraz strog, skoro nepriljuden; ko pa se je nasmejal, je bil ves drug človek: črne oči so se mu

zjasnile, črte okolo ust se omehčale, ves obraz se mu je razvedril ter dobil izraz otročje dobrote. Antoinetta je osupla gledala to nenadno izpremembo. Zamišljeno je majala z glavo ter rekla: »Koča? da; srce? to bi bilo zavisno od okoliščin... Jaz bi mnogo zahtevala.«

»Le kar povejte,« deje Jacques z nežno vprašajočim pogledom, »kaj bi zahtevali?«

Njene obrvi se stisnejo, na ustne si položi prst ter se zelo zamisli.

»Predvsem bi me moral ljubiti goreče in vdano.«

»To se umeje. Dalje.«

»Moral bi biti pogumen, ponosen, pred nobenim se ne ukloniti... razen pred menoj.«

»Vi delate izjeme.«

»Vsekako. Zahtevala bi vsako žrtev, ker bi bila sama pripravljena vse žrtovati. Velike strasti so me vedno navduševale in prisegla sem si, da bodem ljubila le moža, ki bi bil zmožen zame kakoli žrtvovati, storiti za me vsako nespametnost!«

Jacques je bil zopet resen. »Vsako nespametnost, tega pa ne!« je odgovoril. »Tega ne morem odobravati, da bi kdo tistega, katerega ljubi, priganjal k dejanjem, katera le preveč prizanesljivi

svet imenuje nespametnosti. Čast in dostojnost tistega, ki ga ljubiš, moraš ceniti čez vse. Prava ljubezen živi v spoštovanju.«

»Prava ljubezen živi v strasti!« zakliče Antoinetta burno.

»O tej stvari se ne morem prepirati z Vami, ker govorim le o rečeh, ki jih poznam,« odgovori Jacques malo porogljivo. »Vse, kar morem povedati, je to, da moj ideal...«

»Oh! Vaš ideal!« mu seže ona zelo vzburjena v besedo; »poznam ga; to vam je poštena, zelo pokorna malomeščanka, ki hodi ob nedeljah k večernicam, čez teden pa sedi pri oknu za skromno zagrnjenimi gardinami ter robí brisače!«

»Mogoče!« pravi on zamišljen.

Izraz Antoinettinega obraza postane jezen in zaničljiv. »Vidim jo pred seboj,« nadaljuje, »v črni obleki z gladkim ovratnikom in mrežastimi roka-
vicami. Oči...« Tu preneha ter vpraša z izziva-
jočim glasom: »Kakšne barve so njene oči?«

Jacques se dvigne počasi in mirno, utrga v studencu veroniko ter odgovori, moleč jo Antoinetti: »Modre in mile, kakor ta cvetica.«

Ona si zažene cvetico za hrbet. — »Modre kakor kamenina,« nadaljuje glasno smejoč se; to

sem si že mislila! Kako pa **J** je ime, tisti Vaši malo-meščanki? Evlalija in Brigita?»

Jacques nagrbanči obrvi. »Meni se zdi,« pregovori rezko, ošabno, »da Vaša šala sega malo predaleč. Oba govoriva prelahkomiselno o rečeh, katere imejmo za svete. Prenehajva torej«.

Storil je par korakov pod bukvami, osatu s paličico odbijajoč glave. Antoinetta se je molče zagledala v cvetice v potočku.

Jezeč se, da se je dal premagati od svojega slabega razpoloženja, se vrne Jacques k njej ter v zadregi prime njeno roko z besedami: »Jeziti se ni treba!«

Ona se ugrizne v ustne. — »Jeziti,« odgovori, ne da bi premaknila glavo, »zakaj neki? Napačno sem storila, da sem se šalila z Vami. Odpustite mi, ne zgodi se več.«

Odtegnila mu je kot led mrzlo roko ter se iznova vtopila v razmišljanje. Čez nekaj trenutkov se začuje zategnen »haló!« in dolge noge Evonyma se prikažejo med mladikami. »Kaj pa vendar mislita? Samo vaju še čakamo, da odrinemo!« Antoinetta mu steče naproti ter se doli gredé nasloni na njegovo roko. Solnce je bilo izginilo; visoko naložen seneni voz se je že peljal

po cesti iz Germaina v Auberive. Gospod de Lisle je stopal s kosci pred konji; Evonyme se jim zadaj pridruži z Antoinetto ob strani. Jacques pa je malo nevšečen in vzmočen ostal sam. Videč, da se gospod de Lisle briga le za svoje seno in da se tudi onadva vidno ne zmenita zanj, je polagoma prikrajševal svoje korake. Kmalu je bil za cel streljaj ostal za družbo, a razločno je še mogel videti živahno kretanje Antoinette ter slišati glasni smeh Evonyma.

»Pripoveduje mu o najinem prepiru,« si je mislil Jacques; »on ji daje prav ter se seveda dela norca iz mene... Saj on dela popolnoma po njeni volji ter k vsaki njeni trmi pravi »da« in »amen«. On jo ljubi! v istini! na njem je pač poskusila silo svoje očarujoče lepote. Kdo vé, ni li mislila na Evonyma, govoreča o srcu, ki je pripravljeno za vse nespametnosti? Jaz norec pa je nisem umel! Bil sem tako neumen, da sem se razvnel ter govoril, kakor da vse to gre na moj rovaš! Gotovo sem se ji zdel smešen.«

Čimbolj je Jacques to novo misel preudarjal v svoji glavi, tembolj se mu je zdela resnična. Spomnil se je Antoinettinega pohoda v Val-Clavinu, pazljivosti in zadrege Evonymove, kakor tudi na-

čina, kako je njegov prijatelj hvalil Antoinetto. Polagoma je dobila ta misel, ki je bila izprva samo domnevanje, s pomočjo nekakšne halucinacije vse znakovne istinitosti. Antoinetti je bil Evonyme vseh in temu se ni bilo čuditi: bila sta skupaj vzrasla, Evonyme je bil bogat, nezavisen. Ako se dobro premisli, bilo je tudi najbolje tako in on, Jacques, se je mogel šteti srečnega, da je ušel ljubezni, ki bi bila škodovala njegovemu delu, žalila njegovo rodbino ter izpremenila vso njegovo bodočnost. Vkljub vsem tem vzrokom se je Jacquesu srce bolešno stiskalo in videč se prenevšečnega, je ostavil naglo veliko cesto ter krenil na pot, po kateri je sam došel v svoje stanovanje.

Več dni se je izogibal, da ni šel k Antoinetti. Naposled je bil tako miren in samsvoj, da se je mogel drzniti, pozvoniti pri malih hišnih vratih. V vsprejemni sobi, kjer so bili zatvori pred solncem tako trdno zaprti, da je mogel le ozek trak zlate svetlobe prihajati noter, je sedela Antoinetta pri klavirju. Na mizici je stala velika, iz rezede, čajevih rož in jasmina spletena kita, izpuhtevajoča prijetno vonjavo. Ko je bil Jacques vstopil, se je dvignila Antoinetta. V tej polutemi, v kateri so se njene oči svetile kakor smaragd, je bila videti zapeljivejša

nego kdaj poprej. Njeni lasje, spleteni v dve dolgi kiti, so padali preko ramen in med gubami njenega modrca je žarel rdeč linček.

»Zadnjič sem bil sila nespameten,« deje Jacques naglo, »prišel sem Vas prosit, da mi od-pustite.«

Ona mu molče stisne roko ter odgovori stoprv čez par trenutij: »Hvala! Dobro da ste prišli, kajti jaz bi bila neutolažljiva, ako bi bila ločena v razporu.«

»Ločena?« mrmra Jacques, »nameravate li odpotovati?«

»Vsekako... V tem času me vedno moji stari žele nazaj... Ako bi zavrnila njih povabilo, raz-dvojila bi se ž njimi in to bi ne bilo prilično očetu, ki se zanaša na mojega deda, da bi našel za me hasnovito preskrbljenje.«

Te besede je izgovorila s posmehljivim po-udarkom.

»Zakaj,« pravi Jacques, »prepuščate drugim, da delajo za Vas? Mislil bi, da ste dovolj nezavisni, da sami sklenete ter izvolite.«

»O,« odgovori ona, »bom že znala govoriti, ako bi me silili h kakemu sklepu. Toda, saj imam

še časa,« pravi smejoč se, »do te ure prosilci še niso nič kaj posebno oblegali naših vrat.«

»Jaz pa vendar menim, da poznam vsaj enega,« veli Jacques.

Ona ga gleda zdaj ozbiljno, zdaj neverjetno.

»Vi se šalite, kajneda?« pravi tiho. »Toda govorite dalje, to mi je zabavno.«

Uprla je bila roko ob mizico ter se mehanično igrala z vazo za cvetice.

»Ne šalim se,« odvrne Jacques, »poznam enega.«

Antoinettina roka se odmakne od vaze in iz oči ji je videti hipna nepokojnost.

»Res,« je jecljala, »ali je res kateri?«

Jacques prikima.

»Kdo more ta biti?« pravi ona z malosrčnim glasom. Izgovorivši te besede, pa je lice skrila med cvetjem ter dolgo dihala njega vonjavo.

»To je seveda moj prijatelj Evonyme,« odgovori Jacques.

Ona plane kvišku, burno sune nazaj svoj stol ter Jacquesa osorno pogledavši reče:

»Evonyme? Ali Vas je prosil, da bi govorili zanj?«

»Ne,« jeclja Jacques, vznrujan od skoro tragičnega izraza v dekličinem obličju. »Mislil sem si... zdelo se mi je, da sem opazal...«

»Da me ljubi? In Vi ste prevzeli nalogo, da govorite zanj? Tisočkrat Vam hvala!« — Postala je bila zelo bleda in sklenjene roke so se ji tresle krčevito.

»Odpustite!« se drzne reči Jacques, »bil sem grozno vsiljiv, a bodite uverjeni, da Evonyme...«

Ona mu ne da izgovoriti. »Evonyme!« zakliče burno, »meni mrzi Evonyme... To mu lahko poveste, kakor bi mu i jaz povedala, ako bi se bil osebno potrudil sem!«

»Še enkrat Vas rotim,« zatrjuje Jacques, »da mi ni naročil, naj govorim v njega imenu.«

»Zakaj,« pravi ona z ihtečim glasom, »zakaj pa mi govorite o njem? Zaradi stave ali rogajoč se?«

Oči so ji bile zalite od solz. Obrnila je Jacquesu hrbet ter čelo pritisnila na steklo v oknu. Nastal je za hip molk. Mladenič se ji približa za nekaj korakov ter hoče iznova poskusiti razložiti zmoto.

»Gospodična!... Antoinetta!« jo kliče.

»Pustite me,« šepne ona, ne ožrši se, »biti hočem sama.« In ko on hoče dalje govoriti, trdo udari z nogo ob tla ter vzklikne: »Ne, idite!«

On se za hip obotavlja, potem pa naglo prime za klobuk ter gre. Antoinetta je nepremično stala na istem mestu. Več ur je preteklo, večer je nastopil in gosta tema je bila v sobi.

Ko je Celina prišla odpirat zatvore, je menila od kraja, da je šla Antoinetta ven, tako tiho je bilo. Naenkrat ihtenje prodere temo.

»Antoinetta!« krikne Celina preplašena ter siloma odpre zatvore, »kaj pa ti je bilo, dete moje?«

V nerazločnem mraku je našla deklico vso solzno, tičečo med naslanjačevimi blazinami. »Pusti me!« zakliče Antoinetta plaha kakor ranjena žival, in ne da bi kaj rekla, ubeži v svojo sobo.

V.

Jacques je prebil noč sedeč pri odprtem oknu. Mehanično je opazoval jasno zvezdnato nebo in temno drevje v parku stare opatije, med tem, ko so cvrčki škripali ter v dalji zapoznel voz težko drdral po veliki cesti. Potem je zaprl oči in prizor v Vrvarski ulici je stal zopet razločno pred

njim. Še vedno se mu je zdelo, da diha sladko vonjavo jasmina in čajevih rož, da čuje tresenje kovinsko čistega glasu Antoinettinega ter vidi njene zelene oči, svetlikajoče se v temi. Ponovil si je slehrno besedo, katero je izgovorila, iskal odgovorov, katere bi bil moral dati ter si očital, da jih ni našel o pravem času. To ob omamo sluha in vida meječe stanje je trajalo skoro vso noč. Spal je samo eno uro in komaj se je dan zaznal, že je bil na poti proti pristavi val-clavinski.

Našel je Evonyma že pokonci, zapenjajočega dokolenke v spalni sobi — in to je bila v istini soba filozofa, ki se ni dosti zmenil za priležnost. Star kovčeg je ležal v kotu, na pobeljeni steni je visela baskiška kapa, klobuček iz Pirenejev in stara popotna torba; med dvema rodbinskima slikama na nasprotni strani pa je bila v stojalu za knjige cela biblioteka: Montaigne, Pascal, La Fontaine, biblija in Hoja za Kristom. Dva stola in železna postelja, to je bila vsa premičnina; namesto tega pa je dajalo odprto okno razgled na pokrajino jutranje svežo, na travnike, ribnike in gozde.

»Dobro jutro!« mu je zaklical Evonyme nasproti, »pojdi z mano v Santenoge, pokažem ti tamkaj lepo pokopališče . . .«

»Govoril bi rad s tabo par besed,« pravi Jacques; »stvar se tiče resnobnih zadev. Poslušaj torej pazljivo in odgovori mi odkritosrčno . . . Ljubiš li gospodično de Lisleovo?«

»Kaj praviš?« vzklikne Evonyme, debelo pogledavši s svojimi otročjimi očmi, »če jo ljubim? Staviš mi čudno vprašanje. Če jo ljubim? Moj Bog, mogel bi jo ljubiti kakor kdo drugi, kajti Antoinetta je mična deklica, dasiravno prenapeta . . . Toda stoj! tisti dan, ko si ti prišel, je vela taka milotna sapica po Vrvarski ulici in lahen dih bi bil utegnil zadostovati, da . . . toda prišel je preudarek in dvom in vsi tisti krilati bogovi ljubezni so se izgubili.«

»Z eno besedo,« pravi Jacques z glasom, od nepotrpežljivosti tresočim se, »ali nisi nikdar mislil na to, da bi Antoinetto vzel za ženo?«

»Za ženo? Kako si vendar hiter! Seveda mišlim zdajpazdaj na ženitev . . . Glej, jaz se zdim sebi kakor ura v stolpu, ki vsako uro prenaša nove sanje; na deski s številkami je odmenjena tudi ura za sanje zakona, in vsak dan se kazalo ustavi pri njej ali pa vsaj gre preko nje . . . A kaj je ta ura, ako drugih enajst obiskujejo sanjske podobe, ki z ljubeznijo kar nič nimajo opraviti?«

»Ali za gotovo veš, da Antoinette nečeš ljubiti in vzeti za ženo?«

»Ti me še umoriš s svojimi vprašanji!« odgovori Evonyme. »Spoznavaj me vendar in vedi, da bi lahko rekel da in ne . . . Sicer pa jaz sploh nisem za ženitev!«

Jacques ni izpraševal dalje; zahvalil se je Evonymu, ter hitel v gozd. Tam se ga je lotila plašnost, predhodnica slovesnih sklepov, in naglo je pogledal nazaj na vse svoje življenje. Spomnil se je pridne mladosti, enakomernega življenja v domači hiši, črnih miz gimnazijskih. Potem je mislil na dneve gozdarske akademije, na častiželjne sanje in načrte svoje za bodočnost . . .

Gozdna pot, na katero je krenil Jacques, ga je peljala naravnost v sotesko La-Tuliersko. Približal se je ribniku, našel zopet polupodrto brv ter zvesto med vrbbami iskal mesta, kamor je bila stopila Antoinetta, kakor bi bila trava ohranila majhen vtisk.

»Halo!« zakliče zdajci nizek glas, »ali iščete štiriperesno deteljico ob ribniku?«

Obrnil se je ter ugledal gospoda de Lislea.

»Ušel sem od doma,« je nadaljeval ta, »ni mi bilo več prebiti. Antoinetta, ki je imela stoprv

septembra potovati v Pariz, je naenkrat izpremenila svoj sklep, ter odpotuje že jutri. Hiša je polna zavitkov in škatelj; človek ne ve več, kam bi stopil . . . Greste li z mano k podgozdarju Sauvageotu?«

Jacques pravi, da ima opravek ter ga kmalu ostavi. Sklenil je bil že sam v sebi. Z velikimi koraki je krenil na pot proti Auberivu ter četrte ure pozneje stopil v hišo v Vrvarski ulici. Vrata so bila samo priprta in ne da bi pozvonil, se je zmuznil na dvorišče. Nikogar ni bilo v kuhinji. Slišal je hrup iz salona ter se za hip ustavil na stopnicah, da je zajel sape. Okna so bila odprta, oprava pokrita z zavitki in oblekami. Antoinetta je vratom kazala hrbet ter ravnala perilo na dno zaboja. O škripanju v tečaju zasukavših se vrat se obrne in ugledavši Jacquesa, se dvigne vzkliknivši. Bila je zelo bleda, oči so ji obdajali globoki kolobarji, ter so se bile na videz povečale, Solnčni žarek se je igral okolo malo razmršenih las, pletoč ji okrog glave rumen sij. »Kakor vidite,« je dejala po sili smehljaje se, »leži tukaj vse navzkriž in niči stola nimam, da bi ga Vam ponudila.«

Jacques pokaže z znamenjem, da ga tudi ne zahteva; grlo mu je bilo kakor zadržnjeno in dvojil

je, bo mu li moči govoriti. »Vi jutri odpotujete?«
prične naposled.

»Da, jutri navsezgodaj z brzovlakom. Vlak odide ob osmih iz Langresa in okrog poldneva bom že v Parizu. Menim, da bom imela po poti dobro vreme. Le poslušajte, kako razločno se čujejo zvonovi germainski! To je dobro znamenje, jelite?«

Govorila je jako naglo, skoro mehanično, kakor bi se hotela omamiti. Jacques je molčal in v tej veliki tihoti so se jako razločno slišali zvonovi. Nenadoma stopi Jacques par korakov proti devojki ter pravi s stisnjenim glasom:

»Antoinetta, jaz Vas ljubim . . . Ali hočete biti moja?«

Ona zelo zardi, a takoj nato prebledi, zeleni zenici se ji razširita, skuša govoriti, a glas ji zastaja. Jacques stori še par korakov proti njej, potem prime Antoinettine roke, stisne jih krčevito v svojih ter jo še enkrat vpraša nežno: »Ali me ljubite?«

Ona je bila zamežala, a z rokami je odgovorila njegovim, presrčno stiskajočim. Slednjič se odpro nje ustne, trepalnice se napol dvignejo in vesel smehljaj ji šine preko obličja.

»Res, res, Vi me ljubite?«

»Jaz Vas ljubim!«

»Bolj nego svoje knjige?«

»Ne prebiram jih več, odkar mislim na Vas?«

Bolj nego dekleta z modrimi očmi?« nadaljuje ona, dražestno-poredno smehljaje se.

On odgovori resnobno: »To je bila senca in Vi ste jo prepodili.«

Ona zadovoljno vzdihne. »In kdaj Vam je prišlo na misel, ljubiti tako slabo vzgojeno dekle, kot sem jaz?«

»Na plesnem večeru v podgozdarjevi hiši.«

Povesila je oči ter zardela. »Vaša ljubezen je prišla šele za mojo. To je sramotilno in prav bi tega ne smela priznati, a ljubila sem Vas od prvega dne, ko sem Vas videla nevšečnega in trmoglavega, kakor melanholičnega medveda, slonečega pri kaminu v Val-Clavinu. Vaš mračni pogled mi je prodril v srce in dejala sem si: Ta bo tvoj gospod ali pa nobeden!«

»Preljuba Undina!« šepne on ter jo rahlo potegne k sebi.

Zopet je obleдела, zaprla oči ter za hip svojo glavo naslonila na ramo Jacquesu, ki se to pot ni ustavljal izkušnjavi ter naglo zaročni poljub pritisnil na zelene oči.

»Sveta devica!« krikne Celina, pokazavši se na pragu in v svojem strmenju cel sklad perila spustivši na tla. »Kaj pomeni to, ljubo moje dete?«

To pomeni,« odgovori Antoinetta, »da ne odpotujem, da lahko izložiš!« Planila je stari služabnici okolo vratu ter jo burno objela. »Ah, Celina,« je šepetala, »poljubi me! tako sem srečna!«

Jacques ji ostavi ter gre naproti gospodu de Lisleu, pri katerem je še danes hotel snubiti, kakor se spodobi. Naposled ga ugleda prihajati žvižgajočega in spremljanega od »Lepotice«.

Brez daljšega uvoda mu razloži svojo ljubezen in to, kar se je dogodilo v njegovi hiši. Gospod de Lisle ga je poslušal resnobno, s slabo prikrivanim zadovoljstvom. Ko je Jacques končal, pravi oče Antoinettin: »Ah, ta mala ženščina! Le poglej človek!« potem se je ustavil ter dejal s slovesnim obrazom Jacquesu: »Eno samo besedo namesto sto! Vi mi ugajate! Udarite mi v roko, moj zet ste! Samo povedati Vam moram, da je vse moje imetje moje zemljišče in da svoji hčeri niti beliča prinosa ne dam. Slabi časi so in gledati mi je, da sem zavarovan.«

Gozdar zmaje z ramami ter ravno hoče razložiti, kako malo se zmeni za denarno vprašanje,

ko mu gospod de Lisle seže v besedo ter nadaljuje: »Čakajte malo! nisem še končal. Vaša nesebičnost mi je zelo všeč, a človek ob samih lepih čustvih ne more živeti. V kakšnih odnošajih živite?« Jacques odgovori, da ima samo svojo plačo, in gospod de Lisle naredi kisel obraz. Ko pa mladi mož pristavi, da je obitelj njegova premožna in da mu oče ne bode odrekel širitisoč frankov priklade, kadar mu predloži ženitni načrt, se iznova razjasni obličje Antoinettinemu očetu. »Tako je prav!« pravi, »to mora biti prvo. Kar mene zadeva, sem jaz jako za spoštovanje očetove oblasti. Idite k svojcem, dobite njih dovoljenje, uravnajte denarno vprašanje in vrnite se stoprv, ko bo vse končano. Kar mene zadeva, ponovim Vam še enkrat: Vi ste povsem mož po moji volji!«

Potem sta se dogovorila, da bode Jacques prosil dopusta in da v štirinajstih dneh odpotuje v L., kjer živi njegova obitelj. Ta dva zadnja tedna sta zbežala med razgovarjanjem in izprehodi. Mlada človeka sta uživala tisto, kar se more zvati medene tedne ljubezni, kratek, prekrasen čas, ko ima nežnost še prvo svojo mehko, ko je ljubezen enaka razvijajoči se duhteči roži. Prvi čas ljubezni je istotako dražesten, kakor jutranje ure prazni-

kove; vse se nam smehlja, vse nam kaže še neznano veselje ter nam dela sijajne obljube. Jutranja rosa nadeje čez vse razgrinja nežen, svež dih, ki traja samo en hip ter se nikdar ne vrne.

Dopust se mu je dovolil in prišel je dan odhoda. Antoinetta in gospod de Lisle sta spremila Jacquesa do poti, vezoče Auberive z Langresom. Evonyme je imel svojega prijatelja spremiti do postaje, ter potem sam porabiti prihodnji vlak v Pariz, kamor se je moral podati po opravkih. Medtem, ko se je prijatelj spravljal v staro kočijo, je gledal Jacques Antoinetto, ki je bila naenkrat umolknila. »Kaj premišljuješ?« jo je vprašal stisnivši ji roko.

»Na tvojo obitelj mislim,« vzdihne Antoinetta. »Bojim se je. Kako se bodo ti strogi ljudje mogli navaditi tako površne snehe kot sem jaz. Obljubi mi, da se boš tam ustavljal vsem opominom in ugovorom. Potem pa,« — Antoinetta preneha za hipec ter zaokroži obrvi, — »prisezi mi, da ne boš zopet videl deklice z modrimi očmi.«

»Prisezam ti!« pravi on smejoč se; »toda če ima že kdo izmed naju pravico, vznemirjati se, gotovo jo imam jaz prvi. Odsotnost me plaši in če prav ti tega nisem dal opaziti, sem vendarle silno ljubosumen.«

»Ljubosumen!« deje ona ter malo nabere usta, »kako moreš biti proti meni ljubosumen? Ali nisem jaz tebe prva ljubila?«

Kočijaž je bil že na kozlu; stisnila sta si poslednjikrat roke in Jacques je skočil v voz. »Na snidenje!« zakliče Evonyme gospodu de Lisleu, »v osmih dneh se vrnem.«

Voz je odšel. Ko so došli na postajo, je bilo že dano znamenje za vlak, s katerim se je Jacques Duhoux imel odpeljati v L. Malo predno sta se ločila, je potegnil Jacques, ki je bil dozdej molčeč, svojega prijatelja na stran, stisnil mu krepko roko ter mu priporočil, da naj hodi prav pogosto v Vrvarsko ulico ter mu redno poroča o vseh dogodkih.

»Ostanem morebiti cel mesec doma,« je pristavil. »Antoinetta je malo svojeglavna in prenapeta in nerad bi videl, da bi ob moji odsotnosti napravila kaj nepremišljenega, kakor je bil na pr. tisti obisk v Val-Clavinu, ali da bi šla na ples, kakor je bil tisti v gozdarski hiši. Ti kot njen prijatelj in tovariš delaj na to, da bo ostajala doma in obljubi mi, da jo boš čuval.«

»Dragi moj,« odgovori Evonyme, »izročaj mi vlogo mentorja, za katero me priroda ni ustvarila.

Jaz nimam nikakega vpliva in Antoinetta sila rada ugovarja; ako bi se ustavljal njenim trmam, utegne me izgnati brez ovinkov. Toda že zaradi tega, ker se oženiš, se smeš zanašati na mojo pozornost. Zaupaj v mé, kolikor more človek zaupati v drugega, kadar gre za tisto, kar je večno žensko.

„Ženska ostane ženska! Dosti lepih
Dobiš in grdih, ki jih ti ne maraš.
A tisto za najboljšo boš imel,
Ki jo zvestost od drugih odlikuje.“

S tem malo tolažljivim citatom je Evonyme presrčno objel svojega prijatelja, zaprl vrata-voza, v katerega je stopil Jacques ter si prižgal smotko, medtem, ko je gledal za vlakom, oddaljujočim se v oblaku dima.

VI.

Prva dva dneva po odhodu Jacquesa Duhouxa je bila Antoinetta molčeča in žalostna. Malokdaj je ostavila sobo ter po cele ure gledala po krivi, od dreves obrobljeni cesti, na kateri je bil izginil Jacques. Mislila je samo nanj in njegova podoba ji je bila vedno pred očmi. Tretji dan je prinesel poštni sel na Antoinetto adresirano pismo.

Jacques je bil pisal takoj po svojem dohodu; zategadelj pismo ni obsegalo še nobenih poročil o namenu njegovega potovanja, a bilo je polno spominov, ki jih je Jacques vzel s sabo in dihalo je vročo ljubezen. Jacques je v teh vrstah razvijal svojo veliko strast, svojega bistrega, strogega a vendar sanjarskega duha. V njegovem mišljenju in pisanju je bilo nekaj nehoté spominjajočega na gozde, v katerih je preživel svojo mladost, nekaj nedoločno sanjarskega in nežnega, in vse to je oveval svež, zelen dih. Antoinetta je te s krepkimi, jasnimi, moškimi potezami napolnjene strani vedno iznova prebirala, potem se je zaprla v svojo sobo, da mu odgovori obširno, ter je pozneje pismo svoje sama nesla na pošto.

Tako je minil tretji dan. Naslednje jutro se je vzbudila deklica, živo trebajoča delavnosti in premikanja. Vso noč je mislila na Jacquesovo obitelj, v katero ima vstopiti, na tiste stroge in resnobne ljudi, katerih navade so se tako malo strinjale z njenimi.

Povedala je osupli Celini, da se bode zdaj bavila s kuhinjo in gospodinjstvom, opasala si velik predpasnik ter se pogumno lotila dela. Ko se je popravljajoč servijeto, vbodla v prst ter zasmodila

gospodu de Lisleu za kosilo namenjeno koštrunovo pečenko, je postala nepotrpežljiva, zagnala predpasnik na sredo kuhinje ter zelo jezna sedla pod leščevje na vrtu. Pred koncem tedna ni bilo pričakovati nobenega pisma več in pričelo ji je biti dolgčas. Gospod de Lisle je prihajal stoprv zvečer domov jest in spat; sicer pa tudi ni umel dušne ganjenosti svoje hčere in imel jo je za otročarijo. Antoinette pa nič kaj ni veselilo, da bi mu kaj zapala. Ostala je torej le še Celina, kateri je devojka mogla odpreti svoje strce. Celina je bila izborna poslušalka; bila je potrpežljiva, pazljiva in vedno pripravljena čuditi se, toda kaj, ko je samo poslušala in molčala.

Antoinetta, ki ji je bil usojen neprestan samogovor, bi bila rada videla, da bi ji bil časih kdo odgovoril. Zategadelj je neko jutro, ko se je dolgočasila bolj nego kdaj poprej, olajšanega srca globoko vzdihnila, ko se je med dalijami vrtne gredice prikazala plava brada in smejoče se oči Evonymove.

Prijatelj Jacquesov ji je bil kar se da dobrodošel. Antoinetta, nikdar ne poznajoč mere in konca, mu je napravila sprejem, kakršnega ni bil navajen in ki je v njem zbudil otročjo domišljavost. Bila je

postrežljiva in našla je celo vrsto izgovorov, da bi ga kolikor mogoče pogostoma zvalila v Vrvarsko ulico, da bi mogla, kolikor bi se ji hotelo, ž njim govoriti o Jacquesu.

Kadar ji je bilo kaj do tega, je bila nepremagljivo dražestna. Evonymu je bilo vse povšeči; pravzaprav si je zelo laskal na tem vedenju in dobrosrčno je vse to imel za resnobo. Naj bode človek skeptičen, kolikor hoče, sam o sebi pa se vendarle vedno lahko malo vara. Evonyme je ta pot pozabil verz najljubšega pesnika svojega o oslu z relikvijami:

To nesi ti, to je samo idol,
Ki se dajala mu časti je dan.

Tega pa ni sprevidel, da je ta mični sprejem veljal zaupniku Jacquesa Duhouxa in glavni delež je pripisal sam sebi. Sicer pa je bila Antoinetta pri tem jako spretna; o svojem ljubimcu sukajoče se razgovore je pretrgavala z drugimi, zbujajoče Evonymu osebne interese. Laskala se je samoljubju njegovemu ter si dajala čitati dolge odlomke iz slovečega dnevnika. Evonymu je bilo to povšeči in kmalu je bil vsakdanji gost v Vrvarski ulici. Prihajal je zjutraj ter skoro vselej našel deklico v pre-

prosti platneni obleki, glavo ovito z rdečim robcem, na ograjo naslanjajočo se in zajtrkujočo grozd in kos kruha. Počasi je odprla mala vrata in potem pohajala po vrtu, kjer se je po gredicah še lesketala jutranja rosa.

A izprehajala se nista zmerom le po vrtnih drevoredih; večkrat sta krenila ven v gozde, kadar sta šla naproti gospodu de Lisleu.

Prebivalci auberivski so bili preveč navajeni Antoinettinih muh in čudnega njenega bitja, da bi se bili o tem kaj posebnó čudili; sicer pa se Antoinetta za njih misel niti zmenila ni.

Neko jutro koncem avgusta je bilo nebo malo oblačno in zelenje tako sveže, da sta se dala nehoté zapeljati od gozdne čarobe ter zašla precej daleč v goščo. Antoinetta je bila prejšnji večer dobila pismo od Jacquesa. Pisanje njenega ženina je bilo krajše in manj zaupljivo od prejšnjih in zdelo se ji je, da vpliva nanj nekov nenavaden dogodek; po noči je dalj časa premišljevala posamezne stavke tega lakoničnega pisma, in torej malo spala in zdaj je bila bolna na živcih; imela je viharen dan, kakor je rekala Celina. Spotoma je napeljala razgovor na rodbino Duhouxovo in previdno ter po okoliših

je pričela Evonyma izpraševati o osebi, katero so nekdam hoteli zaročiti z nadgozdarjem. Evonyme ni dosti vedel o tem; dotična deklica je bila Jacquesovim sestram dobra prijateljica in ljudje so jo imeli za jako skromno in tiho. Njegovi starši so že odnekaj želeli, da bi se vzela. Antoinetta je nabrala obrvi in obraz ji je potemnel. Postala je molčeča in Evonyme, opazujoč jo, se je ustrašil tragičnega izraza, ki se je bil uselil na njeno obličje. Hotel je razgovor napeljati drugam ter vsled izprehoda lirično razpoložen pričel razvijati svojo slikovito zgovornost, poveljučujoč slast samote in gozdnega življenja. Toda Antoinetta ni pritrjevala njegovemu pretiravanju ter mu celo skušala ugovarjati.

»Samota me dolgočasi,« je dejala z nevšečnim glasom ter zlovoljno sedla na posekano deblo; »človek, ki je celega pol leta prebival v Auberivu, si želi manj selskih užitkov«. Nekaj časa je zamišljeno sedela, strmeča pred se, potem pa je odločno zmajala z glavo ter nadaljevala: »Že vidim, da postajam zopet posvetna in da bi rada ugriznila vsak prepovedan sad. Rada bi plesala ter se kratkočasila. Vi mi morate očeta pregovoriti, da me popelje v Arc, ker bo letos velik ples, h kateremu pridejo tudi častniki iz posadke.«

Že samo zaradi besede »častniki« je Evonyme debelo gledal. Menil je, da je zdaj prišel ugodni trenotek, da igra svojo vlogo kot mentor.

»Hm, hm,« je pričel ozbiljno. »Mislite-li, da bi bilo Jacquesu tako prijetno slišati, da ste Vi bili na tem plesu?«

Antoinetta lahko nabere usta. »Jacquesa ni tu,« odgovori trmasto, »povedal mu pa tudi ne bode nihče.«

»A jaz sem tu, in to je isto. Jaz menim, da bi prestopil svoja pooblastila, ako bi dovolil —«

»Kako pravite?« mu seže Antoinetta nevljudno v besedo. »Vaša pooblastila? kaj menite s tem?«

Zdaj ji prične Evonyme, ki ni mogel ničesar prihraniti za-se, brez najmanjše previdnosti govoriti o nezaupnosti in strahu, ki ga je čutil Jacques z ozirom na fantastni in nezavisni značaj svoje neveste; te pomisleke je celo pretiraval ter s samozadovoljstvom govoril o nežnem naročilu, ki ga je dobil. Kakor je govoril, tako se je menjaval izraz dekletovega obraza. Najprej je nagubančila obrvi, opazujoč Evonyma od nog do glave, potem se je pa v ustnih kotih pojavilo zasramljivo smehljanje.

»Ah! res?« je dejala nejevoljno, ko je Evonyma pričel svojo poučno propoved. Čutila se je globoko užaljeno od pičlega zaupanja Jacquesovega in od čudnega domisleka, da je Evonyma pooblastil, nadzirati in opominjati jo. Ta pa je nedolžno, ne sluteč preteče nevihte, nadaljeval slovesni svoj govor. Antoinetta ga je gledala od strani, med tem, ko ji je po glavici vršela tolpa zmešanih maščevalnih in upornih misli. Naenkrat ji iz oči zasije škodoželjni svit. Prišla ji je vražja izkušnja, da bi se proti Evonymu na videz vedla tako, da bi se sam zamotal v gube krepostnega plašča svojega ter prvi padel v prepad, od katerega je njo hotel odvrniti. Dvignivši se, je položila svojo malo roko modremu propovedniku na ramo ter rekla: »Že dobro! Imate povsem prav! Na tisto ne bom več mislila, malo trudna sem.«

Priležno se je naslonila na roko Evonymovo, ki je bil jako zadovoljen z uspehom svoje pridige o pokori, in počasnih korakov sta stopala proti domu. Spotoma si je napravila veselje, tovariša iznova spraviti v navdušeno sanjarijo, iz katere ga je bila poprej tako oblastno zbudila. Evonymov duh je bil vir vedno kipeče lirike. Izprehod v gozdu ga

je zamaknil v duševno pijanost, izražajočo se v neprestano tekočih besedah ter v podobah in prilikah.

Razvnel se je ter postal zdaj vesel, zdaj žalosten, zdaj mnogozahteven, zdaj plah; zdaj se je glasno smejal lastnim dovtipom, zdaj je bil zopet do solz ganjen, vse to pa na nezvezan, menjajoč se čuden način.

S potuhnjeno porednostjo je Antoinetta njegovo razpoloženje še poviševala, odobrujoč njegove besede in kadar je bil najbolj razvnet, ga je zmotila s tem, da je pričela mrmrati kako pesmico ali pa, da je utrgala kako cvetico. Potem se je vrnila k njemu, in iznova vzela njegovo roko in malo bolj naslonivši se nanj, pogledala mu naravnost v oči.

»No! kje sva ostala?« je vprašala kar se dá laskavo.

Na nekem ovinku je opazila reber, na kateri je stal divji malinjek. Kot bi mignil, je bila gori ter migala Evonymu, naj gre za njo. Z eno roko držeč se mladega jesena, je pričela uživati tečne črne jagode. Ormancey jo je gledal s poželjivimi pogledi. »Stojte mirno,« je klicala smejoč se, »tudi

vi dobite svoj del.« Utrgala je jagodo in s konci prstov držeč jo nad Evonymovimi ustnami, je dejala: »Zdaj pa Vi!«

Mirno je nastavil usta in njegove ustnice so čutile dotik malih ozkih prstov. To se je večkrat ponovilo. Bodi že človek še tako hladnokrven, človek je vendarle, in to je imel tudi modrijan Evonyme opaziti sam na sebi. Osuple poglede svoje je upiral v smejoči se, od perja obrobljeni obraz in v naprej med trnjem stikajočo in potem nad njegova usta dvigajočo se lepo roko, kakor tudi v nežno, vsled gibanja naprej nagnjeno postavo. Opazoval je vse te male posameznosti in pričelo se mu je mašo v glavi vrteti. Kar Antoinetta lahko skoči doli na stezo.

»V istini,« pravi, »Vi bi se navadili tega!« Potem mu pogleda v obraz ter se zvonko zasmije njegovim modro-rdeče pobarvanim ustnam.

»Kako čudnega Vas dela to!« nadaljuje, »ravno taki ste, kakor Favn, ki so ga Nimfe namazale s sokom vinskih jagod!«

Zdaj sta zopet pričela iti, a to pot je ona zavrnila od Evonyma ponujano ji roko. Z lahkim ritmičnim korakom je šla naprej pod svetlo-zele-

nimi bukvami in Evonyma, katerega pozornost se je bila prvič obrnila na dražestne posameznosti njene lepote, je stopal občudujoč za njo. Ta dan je tudi pri obedu ostal v Vrvarski ulici ter pustil najemnico v Val-Clavinu, da ga je zaman pričakovala. Ves zamišljen je ostavil Auberive. Čudna zmešnjava je nastala v njem. Najgloblje globočine njegovega bitja so razrivala nepoznana čuvstva. »Kaj je to?« si je mislil, »sem li drug ali sem še vedno na duši in telesu isti Evonyma, kakor lansko leto? Jaz, katerega je večno žensko sicer tako malo brigalo, sem ves zmešan in zamišljen, ker sem bil sam z Antoinetto! Človek bi mislil, da mi je ta razposajena deklica dala pijačo ljubezni. Zdi se mi, da se še zaljubim. Sanjalo se mi pa vendarle ni; njena roka se je še ravnokar s skoro nežno vdanostjo opirala ob mojo, njene oči so se mi smehljale in njeni prsti so se dotikali mojih ustnic. Gotovo si preveč ne domišljujem, toda govoreči z mano ji je bil glas nekako nežno izpremenjen, česar doslej na njej še nisem opazil. Prerok Salomon ima prav, govoreč o ženski, da je podobna lovskega orodju; srce da ji je zanka, roke pa spona. Bodi si že, kakorkoli, ljubezen je vse-

kako nekaj lepega, posebno mlada ljubezen s svojim dražestnim, nerodnim bitjem, s svojimi vzdih, molčanjem in neizraženo drzovitostjo svojo. Oh, ti nežni, od malinic začrneli prsti, še zmerom jih čutim na ustnah!»

Pogled na Val-Clavin, katerega migljajoče luči so se lesketale skozi veje zadnjih gozdnih dreves, je pretrgal ta ugodni samogovor ter Evonyma postavil nazaj v istinitost. »O Gospod, o Bog!« je vzkliknil in Jacquesa sem pozabil, Jacquesa, ki na moje prijateljstvo zida hiše! No? Kaj? Zaupanja njegovega ne bom varal.«

S trdnim sklepom žrtvovati se, se je vrnil v Vrvarsko ulico, dodobra uverjen, da nihče ne opazi izpremembe, zgodivše se v njegovi notranjosti. A v svojo nesrečo ni mogel ničesar prikriti in v pismih, ki jih je pisal Jacquesu, je nehote kazal nova čutila, ki so ga napolnjevala.

Jacques se je med tem boril z zaprekami, katere je sicer videl že naprej, katerih pa zategadelj ni bilo lahko premagati. Njegovo ljubezen do Antoinette je sprejela njegova obitelj, katere naklepe je prevrnila, vprav tako začudena kakor ozlovoljena. Posebno mati njegova, ki je imela,

kakor vse ženske s kmetov, nek predsodek proti Parižankam, je z grozo zrla v oči temu zakonu, ki ga je imela za predrznost. Mislila si je Antoinetto kot zapravljivo in zabave željno dekle, ki nima nič prinosa in tudi o gospodinjstvu ne ume ničesar. Ugovorov in primer, ki so se govorile za zakon, ki ga je ona sklepala, se je nabrala cela truma. Za tem so prišle prošnje in solze, in vse to je mučilo Jacquesa, ne da bi ga ganilo.

Med temi težkimi in mučnimi boji so prišla pisma od Evonyma, polna skrivarij in čudnih namigovanj, ki so Jacquesa iznenadila in vznemirila. Z druge strani pa mu tudi Antoinettina pisma niso bila v polajšanje. Bodisi iz lahkomišelnosti, bodisi v poredni želji, da bi razdražila svojemu zaročencu strast ter pospešila njegovo vrnitev, ni izpustila nobene priložnosti, da bi šaljivo ne poudarjala, da se je Evonyme izpremenil v seladona in da bi ne poročala o nežni paznosti, čudnih domislekih in koprnenju njegovem. Evonyme jo je spremljal na vseh izprehodih, oblačil se skrblljiveje, natikal si rokavice, nosil cvetice v gumbnici ter opustil pušenje iz pipe.

V listu, datiranem od začetka septembra, je pisala Antoinetta: »So ti li znani gozdi okrog La

Faye-a? Misli si, tam sva Evonyme in jaz včeraj zjutraj šla. Najin prijatelj, ki se malo spozna v takih slučajih, ni mogel najti poti nazaj v Auberive. Zašla sva v labirintu mičnih a prevarljivih steza ter naposled prišla... Ugani, kam? v Santenoge, kjer sva sama zajtrkovala. Ni treba nabrati ljubosunnih črnih obrvi! Jaz gladu nisem mogla več trpeti in grozovito bi bilo, da bi me bil teščo peljal nazaj domov. Zgrudila bi se bila po poti! Zajtrk je bil oduševil Evonyma in spotoma sem imela dosti opraviti ž njim, da me ni imel za Nimfo ter me okrasil z divjo trto.«

Ta in drugi listi, pisani v istem lahkomiselnem zlogu, so vznemirjali in žalil Jacquesa. Ne rečem, da bi se bil tako daleč izpozabil, da bi bil dvomil o Antoinetti: trdno je veroval v njeno ljubezen, a trpel je vsled te lahkomiselnosti; mrzelo ga je to nedostajanje ozbiljnosti, ta nebrzdana nezavisnost in to popolno preziranje javnega mnenja. Vse te neumnosti so nekako opravičevale ugovarjanje njegove matere in to ga je najbolj jezilo. Bal se je trenutka, ko bo moral svojo nevesto predstaviti svoji rodbini. Antoinetti o svoji zlovoljnosti ni hotel pisati ničesar, a gnalo ga je nazaj v Auberive, da bi ustavil te budalosti in da bi, kar se mu

je zdelo sila potrebno, navadam in značajem drage svoje dal drugo smer. Želja, da bi odpotoval, ga je nagnila, da je stvar siloma odločil. Energično je pokazal svojo voljo ter bolj nego dobil, si je prisilil dovoljenje očetovo in vdano pritrditev materino. Potem pa je, ne da bi bil Antoinetti kaj poročil o tem, sedel v prvi brzovlak, ki je odšel proti Champagni.

Isti dan, ko je Jacques z brzovlakom došel v Auberive, je bil šel Evonyme v Vrvarsko ulico, da bi popoldan prebil tamkaj. Antoinetta in on sta bila sama v salonu, kjer so bila na teraso držeča steklena vrata napol zaprta. Antoinetta je sedela pri klavirju ter zdajpazdaj kaj zapela.

Evonyme, koprneče iztegnivši se na zofi, je zaprl oči, da bi bolje užival godbo, potem pa se je zopet časih dvignil, da bi se zgledoval nad Antoinette gibčno rastjo, krepko zaokroženimi pleči, na katerih so vihrali črni žametasti trakovi in nad fino, lahko nagnjeno glavo, kakor tudi nad upornimi kodrci na tilniku.

Antoinetta je počasi pričela igrati menuett iz Donna Juana. Evonyme oduševljen plane kvišku. »Začnite še enkrat od kraja, prosim Vas!« vzklikne »Ta razkošna godba čudovito vzbuja mojo domiš-

ljijo. Vselej, kadar jo čujem, vidim pred seboj dvo-rano, polno mladostnih plesalcev; zagrinjala so spuščena, v vseh skupinah šumi in vrši smeh in kramljanje, eno čez drugo; pari molče drče dalje, globoko klanjajoč se; tam v kotu sedi plesalec za svojo ljubico ter ji šepetaje v uho zaljubljene besede, katere ona vidno s pahljačo izpodbuja in zavrača. Potem si mislim ta zaljubljeni parček petdeset let pozneje, počivajoč pod vlažno travo na pokopališču; vidim ja ob godbenih glasih dvigajoča se iz grobov in hipoma kakor stara strahova javljajoča se pred mojimi očmi.«

Pesek na vrtu zaškriplje pod korakom in šum preseče tek njegovih besed; ozrši se uzre Jacquesa, stoječega na sobnem pragu.

Antoinetta je ugledavši Jacquesa hotela mu z razprostrtima rokama hiteti naproti, a nejevoljni pogled, s katerim jo je zaročnik najprej pogledal, je deloval na njeno nežnost kakor curek mrzle vode ter udušil vzkipenje njene radosti. Voden od klavirjevih glasov, je bil dospel Jacques natihem semkaj; nadejal se je, da bode Antoinetto našel samo ter jo iznenadil; o pogledu na Evonyma, ležečega na zofi, kot da je doma, pa je nagla izprememba njegovega obličja pokazala, kako se je

varal. A vendar je brzo premagal sam sebe ter se posili smejal. Način, kako sta si zaljubljenca stisnila roko, je bil nežen, toda malo vzdržljiv. Sam Evonyme je kazal glasno in presrčno veselost ter objel svojega prijatelja z vdanostjo moža, imajočega čisto, mirno vest. Povpraševal je po njegovi obitelji, poizvedoval o potovanju in koliko časa se je vozil. Jacques mu je na kratko odgovarjal. »Ali še ne pojde?« si je mislil. »Ali res ne izprevidi, da je odveč tukaj?«

Evonyme pa je bil kakor prirasel. Zdelo se mu je, kakor da razgovor hoče zaspati ter menil je, da je dolžan oživiti in nadaljevati ga. Slednjič je prišel domov gospod de Lisle ter prijatelja pridržal na kosilu. Ta večer Jacques z Antoinetto ni mogel biti več sam.

K sreči se je naslednji dan mogel odškodovati za to. Evonyme je bil ostal v Val-Clavinu in septembrsko solnce je radostno sijalo. Antoinetta mu je hotela pokazati gozd in ves dopoldan sta prebila tam. Devojkji je bilo tako lahko in sveže pri srcu, obraz ji je ves žarel; veselje jo je popboljšalo ter povzdignilo nje dražesti. Sam Jacques je bil ves zavzet od te miline, izlivajoče se iz tega bogato obdarjenega bitja in pozabil je muke med

odsotnostjo in prevaro o dohodu. Ona mu je rahlo očitala včerajšnje slabo voljo njegovo in on ni imel poguma, da bi veliko veselje prvih ur motil s strogimi besedami. Vrnila sta se domov še bolj ljubeča se in srčneje združena in ves dan je pretekel v nekaljeni blaženosti.

Toda naslednje dni je Evonyme iznova prihajal, na vsak način se je hotel udeleževati njihovih razgovorov in izprehodov. Niti za hip mu ni prišlo na misel, da jima utegne biti odveč ali da ju moti. Poln svojih požrtvovalnih načrtov in s trdnim sklepom, da izgine, kadar bode njegova prisotnost pričela biti zapreka sreči prijateljev, je skoro menil, da ima pravico, da tudi on sme čutiti svoj del čarobnosti in lepote Antoinettine. Je li bil tako velik greh, pobirati drobtinice pri pojedini, katero je njegov prijatelj lahko užival celo življenje. Kot spoštljiv in skromen gost bi svojih gostiteljev ne nadlegoval in se umaknil pri pomizku. V tej strpljivosti je videl nekaj takega kakor odškodnino in plačilo za svoje samozatajevanje; večkrat je tudi, ako je bil kot tretji pri zaljubljenih, njegova odpoved dobila vdano in elegično lice, ki je bilo sila komično. Čestokrat je na izprehodu, ko je Antoinetta stopala ob ženinovi roki, globoko vzdihoval,

očividno udaljeval se, ter prijatelja svoja pogledoval z žalostnim pogledom, kot da hoče reči: »Dobro, bodita srečna, ne zmenita se zame. Jaz sem se odrekel vsemu.« Ali pa je postal povsem drugačen ter prevzet od galantnosti Antoinetto obsipal s pozornostmi, celo vpričo tujcev delal tak trpeč obraz ter se vedel kakor »cavaliere servente«. Antoinetta si ni mogla kaj, da bi se temu ne smejala, a Jacquesu so se na čelu nabirali temni oblaki. Če je pa potem opazil svojo nerodnost ter jo hotel zopet popraviti, se je polastil nadgozdarja, prisezal mu neizpremenljivo prijateljstvo ter mu na koncu svojih zatrjevanj stisnil roko, kar bi se dalo nekako tako le prevesti: »Umiri se, vsega je konec, odrekel sem se.«

Ta požrtvovalni obraz, to platonsko grgotanje in to zadušeno vzdihovanje je delalo Jacquesa nestrpljivega, tako da je skoro obupal.

»Ali Evonyme še ne pojde kmalu v Pariz?« je vprašal neki večer Antoinetto.

»Ne vem, če pojde pred najino poroko,« je odgovorila ona; videč, kako je Jacques napravil kisel obraz, pa je dejala smeje se: »Ali te to jezi? Menda vendar nisi ljubosumen na Evonyma?«

Jacques, ne da bi odgovoril na poslednje vprašanje, jo opozori, da je neprijenljivost, s katero se Ormancey neprenehoma vtika med nju, vendar vsaj brezozirna. »Sicer pa«, je dostavil, »utegnilo bi to dati povoda neprijetnemu in zlobnemu besedičenju. Evonyme bi moral to izprevideti.«

»Kaj še!« je dejala Antoinetta, ugovarjajoč že iz navade, »to je malomestno mnenje! Ljubi moj Jacques, kaj se je nama treba zmeniti za auberivsko klevetanje? Sicer pa nama je Evonyme spremljevalec. Bi ti li bilo ljubše, ako bi naju ljudje zunaj videli zmerom sama?«

»A ti nisi tako mislila,« opomni Jacques osorno, »ko si pred mojo vrnitvijo z Ormanceyem sama hodila na izprehod.«

Antoinetta ni mogla trpeti, ako ji je kdo očital, da ne misli vedno enako. Namesto odgovora je lahko zmajala z ramami. Zdaj pa je bil Jacques nejevoljen in razžaljen.

»Prosim te, skrbi, da se Evonyme izpametuje!« In ko je na obličju dekletovem opazil nova znamenja nestrpljivosti, je oblastno pristavil: »Jaz želim, da se vse to konča.«

Antoinetto je pretresla ta zapovedujoča beseda. Zardevši se je pogledala Jacquesa z izzivajočim pogledom.

»Za to se sam brigaj,« je rekla na kratko. A komaj so ji te besede ušle iz ustnic, že ji je bilo žal, da jih je izgovorila. Nadgozdar je prebledel in: oči so se mu tako užalostile, da se je deklici srce skrčilo. Videvša ta brezupni pogled, se je skesano vrgla Jacquesu v naročje ter kriknila: »Odpusti mi! razžalila sem te, kako sem zlobna!« On pa ji je molče stisnil roko ter se nasmejal.

»Da,« je nadaljevala poredno proseč, »zlobna sem; toda prosim te, ne govori več tako trdo z mano, kakor ravnokar; moja zlobna strastna nprav, upirajoča se slehrnemu trdemu govorjenju, se ukloni nežni besedi. Prosim te, bodi krotak in potrpežljiv z mano. Saj se bom tudi jaz zato na vso moč trudila, da se poboljšam.«

In obljubil ji je, ter ji dolgo in goreče poljubljal male roke. Potem se je smehljanje vrnilo Antoinetti na ustne, pogledala ga je z lepimi, prosečimi, ljubkimi očmi. »Obljubi mi še,« je pristavila, »da ne boš dal solncu zaiti nad najino jezo, ako se bova še kdaj razprla.«

Mir je bil sklenjen, a žal, da ni bil trpežen. Evonyme je zopet prišel ter se še vedno vedel kot nerazumljen in žrtvovan ljubimec. Antoinetta ga je sprejela bolj vzdržljivo, a modrijanski Ormancey

tega očitno ni opazil ter je še dalje vzdihoval. Na Jacquesu so se zopet pojavile nabrane obrvi in nevšečno obličje, a to pot se ni pritožil; postal je molčeč in ljubosumnost mu je prodirala po kapljicah v srce. Spominjal se je prvih svojih sumenj, vsakdanje prisotnosti Ormanceyev v Vrvarski ulici, tistega večera pri košnji v dolini Germaine, opreznih odgovorov Ormanceyevih, ko ga je izpraševal o ljubezni do Antoinette. Vsi ti spomini so ga mučili in delali slabovoljnega. Mlado dekle pa ga je videlo takega ter postalo nepotrpežljivo.

Iznova so se je lotile slabe misli in ubogajoč nasajeno drzovitost, katera jo je vedno gnala ob robu propada naprej, je vnovič pričela svoje otročje koketno igranje z Evonymom. Oblaki so se čedalje bolj kopičili, toda Ormancey, kakor je kazalo, še zmerom ničesar ni opazil. Bilo je nujno potrebno, da je Celina, ki je vse bistreje videla od njega ter se bala, da se reči na kakov hud način ne izpremene, naposled sklenila, odpreti mu oči. Ko je nekega dne došel ves vesel, ga je vsprejela na vrtu zvesta dekla, ki mu ničesar ni zamolčala, kar ji je težilo srce. »Čujte«, je pričela, »ker sva baš sama, Vam moram nekaj povedati, in sicer, da nam boste dajali gristi še trde orehe, ako boste še

dalje na ta način plazili se okolu Antoinette. Lansko leto, ko je bilo njeno srce še prosto, bi ji bili dvorili; zdaj pa ima ljubimca in vse je izgubljeno. Pobratiti morate kopita ter iti v Pariz, čimprej, tembolje.« In ko še je Evonyme, debelo gledajoč z nedolžnimi svojimi očmi, hotel izgovarjati, je nadaljevala: »Že dobro, saj vem, da s tem nič hudega ne nameravate, toda z ognjem se ne sme igrati. Ako Antoinetta, ki je še otrok, tega nima za resnico, je pa gospod Jacques zato temmanj slep in prizanesljiv, in stvar bode imela slab konec. Ker pa ga Antoinetta ljubi, zato jaz ne trpim, da bi mu kdo napravljaj žalost. In zategadelj,« — odprla je vrata na stežaj, »sem se drznila povedati Vam odkrito, kako in kaj. Posvarjeni velja za dva!«

Evonyme je odšel potr. »To vrlo dekle ima prav,« si je mislil, »jaz igram grdo igro, prišla je ura žrtve.« Sklenil je udaljiti se, ter se pričel pripravljati za potovanje, precej, ko je prišel na pristavo; toda Evonyme je imel to posebnost, da ničesar ni mogel storiti brez ovinkov. Najozbilnejši dogodek je moral nekoliko gledališko olepšati, nekako uprizoriti. Vdal se je sicer, da odide, toda vsakdanjost njegovega odhoda je imela zakriti kaka poetična okolnost. Po dolgem iskanju je našel,

kar je rabil. Rojstni dan Antoinettin bil je 20. septembra, in baš ta dan je imel biti ples v Arcu, na katerega bi deklica tako rada šla. Na ta dan je torej določil svoj odhod, preskrbel vabilo za gospoda de Lislea in njega hčer, ter je v zavitku poslal v Vrvarsko ulico. Nato je sestavil sledeči program: spremil bode svoje prijatelje na veselico v Arc, med plesom od godbe omamljen dvignil se, stisnil zaročencema roke, slovesno čestitajoč jima ter izginil med melodičnim sviranjem godbe.

Dne 20. septembra je prišla Antoinetta vsa vesela na vrt. V njej in zunaj nje bilo je vse radostno: nebó jasno, veter prijeten in solnce smejoče se. Jacques jo je ljubil, njiju zvezi ni zadržka in poroka bode prve dni oktobra meseca. Nikoli se ji življenje še ni videlo v tako dražestnih, rožnih barvah. Po zajtrku sta prišla Evonyme in Jacques, in ona je nekaj zaigrala. Takoj na to je prinesla Celina na Antoinetto adresovano pismo; naglo je pretrgala zavitek: »Vabilo na ples v Arcu,« je vzkliknila ter plosknila z rokama, »in baš primerno obleko imam! Kdo mi je napravil to prijetno iznenadenje? Ti si tisti, Jacques,« in obrnila se je k nadgozdarju, »ti si uganil mojo željo! hvala ti!«

Jacques se je užalostil. »Ne,« je odgovoril, »ta misel ne prihaja od mene. Na to sem mislil tem manj, ker moram iti še nocoj z gospodom de Lisleom k notarju delat ženitvanjsko pogodbo.«

»Ah!« pravi devojka prevarjena ter vabilo zažene na klavir, »komu pa je potem to prišlo na um?«

Evonyme je delal skrivnosten obraz ter se natihem smejal.

»Vi ste, Evonyme,« nadaljuje ona malo nejevoljna, »no, dobro, Vas ne vežejo ozbiljna opravila, izvolite ponižati se frivolnemu človeštvu!«

Ormancey skromno pripozna, da je on proizvodil iznenadenost. »Bi li ne bilo mogoče,« pristavi, »da bi se ta opravični sestanek odložil na jutri? Govoriti hočem o tem z gospodom de Lisleom in če on pritrди, popeljem vaju tja v družabnem vozu, ki čaka pred vrati.«

Jacques molči. Evonyme gre ven. Zaljubljenca sta ostala sama. Antoinetta je raztresena bobnala po klavirjevem pokrovu; Jacques je z mračnim čelom zlovoljno hodil gori in doli. Naenkrat dvigne glavo, ustavi se pred dekletom ter veli z resnobnim glasom: »Prositi te imam nečesa: bodi tako dobra, in pusti to veselico v nemar.«

»Ne!« se je glasil burni odgovor, »to je največja samopašnost. Vem, da se jeziš, da moraš večer žrtvovati dolgočasnim opravkom, a to še ni vzrok, da bi o drugih mislil, da se bodo dolgočasili brez tebe«.

»Kakor po navadi, bo čez osem dni drug ples, na katerega te sam popeljem,« mrmra on, sileč se, da bi mirno govoril, »potemtakem bi bila to le preložena zabava. Sicer pa se mi zdi bolj primerno, da uživaš to veselje z mano, ne pa z Evonymom«.

»Zakaj pa?« vpraša ona izzivajoče. »Verjemi mi, Evonyme je jako pozoren in spoštljiv kavalir«.

»O Evonymovem poštenju ne dvojim; toda kakor sem ti že rekel, v tem položaju je celo njega postrežljivost nadležna in kompromitujoča.«

»Kompromitujoča!« Antoinetta se jame posiljeno smejati. »Že zopet si v stari ljubosumni domišljivosti svoji. Ljubi moj Jacques, ta ljubosumnost je na vso moč smešna«.

»Naj bo smešna, ali ne,« pravi Jacques, zadržujoč jezo, »muči pa me vendarle. Zaklinjam te, ne igray se dalje na ta način«. Antoinetta zmaje z ramami ter vznemirjena tolče po klavirju. »Ako pa moje prošnje,« nadaljuje nadgozdar z ginjenim glasom, »nimajo take moči, da bi te nagnile k tej

mali žrtvi, potem pa dostavljam, da zahtevam to od tebe v imenu najine ljubezni.«

Ona se naglo obrne ter pogleda Jacquesa z viharnim pogledom: »Jaz pa takih zahtevanj nikdar izpolnila ne bom!«

»Varuj se!« odgovori on navidezno hladno; »veroval bom, da je tvoja želja, Evonymu biti vseč, večja nego li tvoj strah, meni zameriti se. Tvoja upornost pričenja biti čudna.«

»In tvoja neprijenljivost,« zakliče Antoinetta z očmi, jeze žarečimi se, »je razžaljivo sumničenje, katerega jaz nočem trpeti!«

Jacques se je s hrbtom opiral na kamin. Njegove oči so postale skoro divje in nenavadno črne. Ena roka je pod suknjo divje pulila telovnik. Silna jeza in bridka žalost sta se ga lotili, še enkrat je poskusil premagati se. »Antoinetta,« je šepetal, moteč tihoto v sobi, »zaklinjam te, ne igray se tako z mojim srcem. Kar jaz trpim, tega ni mogoče dopovedati!«

Ona je en hip zrla na čudno izpremenjeni obraz Jacquesov ter se stresla. Še ena beseda, ljubezniv pogled, iztegnena roka in Antoinetta bi mu bila vsa skesana skočila v naročje. Toda žal, da Jacques te prve sledi ginjenja ni opazil; ne da

bi dvignil oči, je nadaljeval s tresočim se glasom: »Čuj, to je zelo resno, prosim te, resno premisli, predno odgovoriš. Ako ostaneš pri sklepu, da pojdeš na to veselico, razžališ me smrtno in ostavim to hišo ter se ne vrnem nikoli! «

Vsega je bilo konec; zli duh togote in upornosti je premagal v srcu Antoinettinem. Ošabno je glavo nagnila nazaj in njene oči so dobile nemirno barvo, oznanjajoč vihar. »Kakor hočeš,« je dejala; »jaz pretenju nikdar ne odjenjam!«

»Antoinetta!« ... In Jacques je storil par korakov proti steklenim vratom.

»Idi,« je nadaljevala ona, ne da bi se ozrla, »ako ti srce veli, da idi, potem idi!«

»Bodi torej zdrava!« je kriknil on z boleznim a krepkim, odločnim glasom ter odšel skozi vrt.

Takoj nato se odpro vrata v sobo, Evonyme vstopi z žarečim obrazom rekoč: »Sklenjeno je, opravilo se bode odložilo za jutri in jaz Vas popeljem v svojem vozu...«

Videč burni obraz Antoinettin, pa je umolknil: »Moj Bog, kaj pa Vam je? Kje je Jacques?«

»Jaques je odšel, in Vi greste lahko za njim, ker jaz ne pojdem na ples.«

»Kako,« jeclja on iznenadejan. »Vi ne pojedete?... In jaz sem delal na vse kriplje, da sem Vam preskrbel to vabilo!«

»Vaše vabilo!« veli Antoinetta jezno. »Glejte, kaj počnem ž njim!«

Raztrgala je karto, jeze solzeč se, ter kosce zagnala po tleh.

Evonyme čudeč se, strmi v njo, ne da bi jo umel. »Za Boga,« izpregovori naposled, »kaj pa je vendar?«

»Drugega nič, kakor da me Vaši pohodi dolgočasijo, da so mi Vaše pozornosti nadležne... Odkar ste sem prišli, delali ste same nerodnosti in meni napravljali sitnosti... Naveličana sem tega, grozno naveličana in prosim Vas, da me pustite v miru.«

Siromak osupel vrti oči ter se vede proseče; pri prvi besedi, katero je poskusil izpregovoriti, pa dekletu jeza še bolj vzkipi.

»Pustite me!« je vpila. »Vi ste neznosni! Jaz Vas sovražim, me li umejete? Glejte, da odidete!«

Burno je udarila z nogo ob tla in blede ustnice so se ji tresle. Ormancey se je preplašen umikal, — a Antoinetta se je delala, kot da ga ne

vidi. Odprla je vrata ter izginila, pustivši Evonyma v žalostnem premišljevanju pri ostankih nesrečnega vabila.

VII.

Zaprši se v svojo sobo je pričela Antoinetta ihteti. V njeni tugi so bila čudno združena nasprotna si čuvstva: sovraštvo in kes, sram in togota. Jeza je besnela pod solzami, kakor se v hudem viharju dež meša s treski. Bila je obupana, da je stvar gnala do zadnjega, a v globočini strastne narave svoje se je skrivaj togotila ter se še zmerom protivila. Vse, kar se je bilo zgodilo, se ji je zdelo kakor grde sanje. Tega kar verjeti ni mogla, da bi izpolnil, kar je zažugal. »Preveč me ljubi,« si je mislila, »on pride prvi«. Najtišji šum jo je pretresel... Nagnila se je skozi okno. Solnce je zahajalo v deževno meglo, veter je siloma pripogibal na vrtu drevesom razmršene vrhove. »Pride,« je dejala, »to ni mogoče, da bi ne prišel«. A v hiši je bilo vse tiho; noč se je spuščala doli, iz vasi so se pričele bleščati luči skozi dež. Proti deseti uri je čula Antoinetta gospoda de Lislea, prišedšega domov. Bil je zelo nevoljen, jako glasno

pritožujoč se, da ga je gospod Duhoux pri notariju pustil zaman čakajočega... Polagoma so glasovi umolknili, Celina je zaprla okna in tihota je vladala v hiši. Dekle je čutilo grozovito, srce trgajočo bolelost, obup jo je premagoval, in iznova so se ji ulile solze.

Brez spanja je prebila noč. Med tem, ko je veter tožil ter, dejal bi, objokoval ginečo ji srečo, se ji je vsiljevalo krdelo spominov zadnjih šest mesecev, in podobe preteklosti so ji dajale še grozoviteje čutiti, kako velik je bil prostor, katerega je zavzemal Jacques v njenem bitju, kako globoke korenine je bila ta ljubezen pognala v njenem srcu. Trpela je tem hujše, ker trpljenja ni bila navajena. Prvi pot je zadela njena strastna volja na grozno zapreko ter bila razrušena, odbita. Ko se je zdaniilo, je mislila, da je Jacques, hoteč nauk narediti tem živejši, počakal jutra, da pride.

Hotela je upati do zadnjega. Bilo ji je neljubo, da bi poslušala očetova očitanja. Zategadelj je velela reči, da ji je slabo in da želi spati. Potem se je čakanje pričelo z istim menjajočim se strahom in obupom. Slednjič ni mogla več strpeti; odstranivši zadnji ostanek svojega ponosa, je pisala Jacquesu. V naglici načrtano pismo je imelo v sebi

vse njeno srce, vso njeno ljubezen. Poniževala se je, tožila samo sebe ter milo prosila. »Odpusti mi,« je pisala, »vem, da nisem storila prav in sem kaznovana zato... Trpim! Ti si krepak, bodi tudi dober in vrni se k svoji Undini, ki oddaljena od tebe gine žalosti.«

Celina je sama z lističem letela v gostilno.

»Gospod Jacques Duhoux,« je dejala gostilničarica, »je odpotoval nocoj. Bržkone je dobil slabe vesti, kajti bil je videti ves potr. Idoča mimo njegove sobe, sem slišala prav razločno, da je jokal. Ko je stopil na voz, je bil bled ko stena in tako zmešan, da nam je pozabil povedati svoj naslov.«

Skrbeča Celina je mislila, da se je zopet vrnil domov; naglo je napisala na zavitek pisma še Jacquesov naslov v L ter sklenila list nesti na pošto. »Dobil ga bo jutri,« je mislila, »odgovori pa lahko s telegramom; tako dolgo pa bodem prikrivala Antoinetti, da je odpotoval.«

In tako je odšlo malo pismo, skrivajoče v svojih vrstah usodo in vse nade uboge Undine, iz roke v roko do voza brzovlaka, ki je je imel nesti v L Vso noč je hitelo čez polje, ravnine in gozde, zdaj pretresovano v omahujočem poštnem

vozu, zdaj neseno od kadečega se hlapona. V L... o odhodu Jacquesovem ničesar niso vedeli ter list poslali nazaj v Auberive, kjer ga je neko jutro pismonoša vsega mokrega položil na mizo v gostilnici. Takrat se je zadovoljila madame Potoisetova kar s tem, da je pisemce Antoinettino pridružila opravičnim listinam, nakopičenim na nadgozdarjevi mizi. Tam je listič ležal pozabljen; v hiši v Vrvarski ulici pa je Antoinetta čakala, gineča od strahu.

Ko je Evonyme čul o nenadejanem odhodu prijateljevem, ga je pričela peči vest in s tako težo na srcu ni hotel ostati osamljen. Čutil se je odgovornega za to bridko posledico. Ves skesan je hitel proti domu gospoda de Lislea, pripravljen za pokoro potrpežljivo sprejeti najgrozovitejša očitanja Antoinette. Toda njegov strah je bil odveč. Podala mu je ledeno roko, bridek usmev ji je za hip šinil preko blelih usten in to je bilo vse; njegovo prisotnost v hiši je komaj opazila. Povsem drugače pa ga je sprejel gospod de Lisle. Ta se je nekdanj nadejal, da bode Antoinetto in Evonyma videl kdaj kot ženo in moža, in beg Jacquesa Duho-uxa je bil ravnokar iznova oživel to za kratek čas milo upanje. Ormancey se mu je zdel zdaj odrešenik in ravnal je ž njim temu primerno. Gospod de

Lisle je na glas hvalil nebo, ki ga je rešilo tako zoprnega zeta, kakor je nadgozdar, tista kislica. Njegova hči ima, kakor je dejal, boljšega pri roki, in le namigniti ji je treba. To je ponovil vsakemu, kdor je hotel slišati ter se tudi ni vzdrževal, da bi vpričo deklice ne govoril o tem. Antoinetta je malomarno poslušala to brezuspešno besedičenje. Vse zmožnosti njenega duha so bile osredotočene v čakanju in njena duša se je oprijemala poslednjega upa: odgovora Jacquesovega na njeno zadnje pismo. Zdelo se ji je nemogoče, da bi bral in ne odgovoril. Prebravši te ponižne, od bolesti in strasti prošinjene vrstice, se bode dal omečiti in se vrnil. Kadar se bode tega najmenj nadejala, bo začula korake, obrnila se ter ga hipoma uzrla pred sabo, bledega in ginjenega kakor tisti večer, ko ji je v salonu, zaprtem od zabojev in zavitkov, tako burno odkril svojo ljubezen. Izprehajajoča se po vrtu, je čestokrat dejala sama pri sebi: »Morebiti ga ugledam na drevoredovem ovinku.« Večkrat se ji je celo zdelo, kakor da dobro znan glas za njo šepeče besedo »Antoinetta«. In potem se je trepetaje obrnila, a prevara jo je sunila v srce.

Ko je bil čas, da so dohajala pisma, postal je njen smrtni strah še hujši. Vsako jutro je za vrati

na dvorišču prežala na pismonosca. Slednjič je prišel dolgo pričakovani list . . . Ah! storil je pač konec njenemu strahu, a tudi vsem njenim upom. Mrzlično je razgrnila listič Jacquesov, potem pa se je morala za hip prijeti za ograjo. Kratke, ravne vrste bile so pisane od trdne roke, kažoč veliko jasno pisavo, ki jo je tolikanj ljubila. Listič ni imel zaznamovanega niti dne niti kraja in glasil se je tako-le:

»Milostiva gospodična! Zadnji razgovor, ki sva ga imela, me je uveril, da Vam je bila moja prisotnost nadležna in da zopet želite dobiti svojo prostost. Nisem Vam hotel biti še dalj nadležen ter sem se oddaljil. Prosti ste. Obenem pišem gospodu de Lisleu, jemljoč nazaj svojo besedo. Samo molka in pozabljenja še zahtevam.

J a c q u e s D u h o u x.«

To je torej njegov odgovor na preljubeznivo pismo, v katerem se je bila Antoinetta tako nežno ponižala pred njim. Odpotoval je! Brez dvojbe se je vrnil v L, k svoji rodbini in k deklici, s katero so ga bili hoteli oženiti. Oporavila se je od uničujočega udarca in čuvstva osamelosti. Poiskala je gospoda de Lislea, pušečega v kuhinji, položila

predenj odprt list ter odšla gori v svojo sobo, ne izgovorivši besedice. Bilo je, kakor da se je zvršil v njej preobrat. Kakor bi pihnil, je odvel jad v njej vso milosrčnost, kes in krotkost.

Fantastna, burna Undina je zopet oživila s svojim ponosom, upornostjo in svojimi strastmi. Poiskala je zabojček, v katerem je hranila vsa pisma Jacquesova in vse male spomine, tičočče se njene ljubezni: v gozdu natrgane šopke cvetic, modri trak, ki ga je nosila v laseh tisti dan, ko je dobila prvi poljub, knjigo, katero sta skupno čitali v malem vrtu... Vso vsebino je vrgla na ognjišče ter jo užgala; potem pa je z gorjupim veseljem gledala, kako so splamtevali ti ostanki ljubezni. Kadar vihar jezerovo vodo vzburi do dna, je videti, kako blato in pesek, zgrabljena in vzdignjena od vrtinca, na dan spravljata ostanke mrtvih rastlin in žuželk, o katerih je bilo misliti, da so za vedno pokopane v globočinah.

Tako je bil tudi v Antoinettinem srcu nastali vihar zbudil na dnu vsake človeške narave speča zla čutila. Podedovana očetova burnost, katere nikdar ni tešila pazna vzgoja, grozovita nagnjenja razvajenega in samoglavega otroka, kali zlega, ki leže skrite tudi v najblažjem srcu človeškem, kakor

otrov v najmičnejši cvetki, vse te elemente upornosti je vzdramil vihar in kalni valovi njegovi so požrli vse boljše lastnosti Antoinettine. Živo njeno čutenje, njen pogumni, ponosni duh, njeno visoko poganjanje — vse je bilo kakor odneseno. Eno samo čuvstvo je še ostalo — jeza, ena sama želja — osveta. Hotela je maščevati svojo prezirano nežnost, ponižati ponos, svojo z nogami teptano ljubezen. Plačal ji bode, drago plačal njene ure polne groze, njene noči polne solza, njene dni polne mrzličnega pričakovanja. Trebalo ji je tešeče, smrtne povrnitve . . . Maščevanja je hotela na vsak način, naj ji tudi lastno srce počí pri tem. Nepremična, kakor kip stoječa sredi sobe, je iskala najbolj rafinirane krutosti, da bi mučila njega, ki ji je usekal to rano. Ubijala si je glavo, da bi našla najstrašnejšo kazen, najpripravnejše sredstvo in najboljše, najpriročnejše orodje za izvršitev. Postanši plen te neusmiljene jeze, je šla doli v sobano.

Ko je baš hotela vstopiti, ugledala je na dvorišču Evonyma, prihajajočega leno z blaženo sanjarskim obrazom. Ugrši Ormanceya, je za hip obstala na pragu; oči so ji zažarele, zaničljiv usmev ji je šinil preko usten, potem pa je odločno čakala mladega moža, ki je bil, dvignivši pogled, zdaj

pospešil korake. Evonyme ji stisne roke z ljubeznivim sočutjem, kar mu ona vrne z nervoznim stiskom. Nato skupno vstopita v sobo, kjer je deklica blizu klavirja, od strani opazovala svojega tovariša, ki je v zadregi iskal besede. Rad bi rekel par primernih, tolažečih besed, a ničesar mu ni prišlo na misel, kar bi bilo dovolj nežno, da bi se dotaknilo rane Antoinettine, ne da bi jo iz nova odprlo. Hoteč končati ta neprijetni molk, se je zatekel k vsakdanjostim ter govoril o deževnem vremenu in zgodnji jeseni.

»Drevesa so jako kmalu porumenela,« pravi, kažoč ovenelo perje, počasi trgajoče se od leskovega grma in dotikajoče se stebel s tihim glasom metuljevih perutnic.

»Da,« deje Antoinetta mehanično... Zaprla je oči ter kakor v sanjah uzrla od mesečine obsevani ribnik, trepetajoče vrbe, šope in vodno deteljo, rahlo oplakujoči tok in vse to okrožujoči pas gostih gozdov, skozi katere je donela na tihem plesna godba... Stresla je glavo, da bi prepodila prikazen ter se naglo obrnila k Ormanceyu:

»Evonyme,« je pričela s tresočim se glasom. »Vi ste se čestokrat proti meni vedli, kakor da me ljubite... ali me še ljubite?«

Evonyme se zgane ter zardi.

»Drago moje dete,« odgovori, »menim, da vendar ne dvojite o moji naklonjenosti in vdanosti?«

»Ali me ljubite,« nadaljuje Antoinetta, ne da bi ga pogledala, »ne samo kot prijatelj, marveč tudi kot ljubimec?«

Evonyme je čutil, kako mu je nenadna vročina prešinila truplo ter ga tiščala v grlu; prav razločno je videl propast, kamor ga je silila, a vprav tako razločno je videl, da ni veje, katere bi se oklenil.

»Moja čustva se niso izpremenila,« je odgovoril lakonično.

»Evonyme, ali me hočete za ženo?«

Bila je bleda in mrzla, kakor mramorni kip in bala se je lastnega glasu.

»Jaz!« vzklikne on. Samo v tem vzkliku je bila izražena cela vrsta čuvstev: veselja — prav malo, strahu in groze — prav mnogo.

»Da,« odvrne Antoinetta, »ali me hočete?«

»Nebesa draga!« je šepnil z zmešanim obrazom in široko odprtimi očmi, »Vi ste mislili name? Čestokrat se mi je zdela ta sreča oddaleč kakor sanje, a nikdar bi se ne bil upal nadejati se, da se

uresničijo. Oprostite! Ves sem še osupel. Ubogo dete moje, vi ne veste, kako žalostnega moža hočete vzeti, saj so me same napake!«

Ona se bridko nasmeje. »Ali pa Vi mene imate za angela?«

»Imam Vas za Vilo,« odvrne on prepričano . . . »No, dobro,« nadaljuje z obrazom moža, z zaprtimi očmi letečega v nepoznano temo, »ker menite, da vas lahko osrečim, dajte mi svojo roko: Vi boste moja soproga, jaz pa Vaš suženj. Hvala, draga . . . draga Antoinetta!«

Hotel je pritisniti poljub na mrzle prste dekletove, a ona naglo umakne roke ter nadaljuje: »Dobro, poiščite torej zdaj mojega očeta in povejte mu, kaj sva sklenila. Uravnajte vse tako, da bode kmalu konec. Danes imamo prvi oktober; želim, da bodeva pred koncem meseca mož in žena.«

Evonyme uboga ter odide še ves omamljen iskat gospoda de Lislea. Ta ga sprejme z razprostrtima rokama ter vedno ponavlja, da je on zet, katerega si je že zdavnaj želel, in da bode ta zakon veselje njegovih starih dni. Sklenila sta, da takoj prično pripravljati, kar je treba.

»Zdaj stojim torej pred zakonom,« je dejal Evonyme, sanjaje vračajoč se proti Val-Clavinu;

noga mi stoji na robu čarovnega gozda, iz katerega človek več ne more ven. V prihodnje gledajoč poroko, ne bodem več otožno pomiloval, in pogled na dva, tri paglavce, igrajoč se na pragu, mi ne bode srca več napolnjeval z žalostjo in nevoščljivostjo... Imel bom svojo ženo in otroke, ki nama bodo obema enaki! Zakaj se ne radujem? Odkod to, da čutim na dnu srca nekako osuplost, nekak strah?»

Ah! revež je ljubil zakon samo v teoriji in bi bil rad večno sanjaril o njem. Sila, stopiti iz neodločnosti, v katero je bil pogreznjen omahljivi duh njegov, ga je pahnila v čudno tesnobo. Da bi si dajal poguma, je dejal sam v sebi, da ne more več nazaj. Dokler je bila Antoinetta zaročena z drugim, se je kazal v njo zelo zaljubljenega; more li zdaj, ko je svobodna, prenehati ter se odtegniti? Ni li za to, kar se je zgodilo, tudi odgovoren? Ne dolguje li deklici nekakšno moralno odškodnino?... Ako bi se branil, vedel bi se kot brezčasten mož in nezvest prijatelj. »Sicer pa, ako pomislim,« je dejal, »sem li res tako pomilovanja vreden, ako vzamem zalo ženo, kateri sem vseč in ki mi bode na čast?... Dragi Evonyme, ne bodi neumen in visoko nosi glavo! Srečen dečko si!«

Ko je gospod de Lisle prišel domov, je razveseljen objel hčer ter jo poljubil nekaterokrat. »Tako, tako, gospodična?« je zaklical z robotim svojim glasom, »ljubimca smo torej menjali? Glej, čestitam ti, na izgubi nisi pri tem, in Ormancey je drug dečko nego tvoj nadgozdar. Nikdar mi ni bil všeč tisti vitez žalostne postave!« Takoj je pričel z veselo naglostjo skrbeti za potrebne formalnosti.

Antoinetta se je ogrnila v neprodorno malomarnost. Evonyma ji je čisto pravilno dvoril. Odrekel se je za vselej svoji pipi, pazno oblačil se ter slehrni dan donašal krasnih cvetic, ki jih je dobival iz Dijona. Celina jih je vsako jutro ovenele pobrala iz kota, kamor so bile z zaničevanjem vržene. Deklica ga je sprejemala prijazno, toda ne da bi odložila nekovo vzdržljivost, katere doslej ni bilo poznati na njej. Pazno se je ogibala vsake priložnosti, da ni bila sama s svojim ženinom.

Samo enkrat je bilo vreme tako lepo, da se je dala pogovoriti ter šla z Evonymom na izprehod. Dospela sta v gozde, šireče se okolo Auberriva, a ko sta prišla višje v goščo, je izpustila Antoinetta Ormanceyevo roko. S povešeno glavo je korakala pred njim po ozki stezi, poslušajoč šumenje velega listja, po katerem ji je rila noga.

Razgovor jima je tekel leno ter večkrat popolnoma umolknil, tako da je bilo o prestankih slišati rahli šumot zrelega želoda, padajočega doli v mah. Kar se Antoinetta strese ter se ustavi pri vhodu v dolg bukov drevored...

Spoznala je bila dolinico germainsko, v kateri je nekdej o kóšnji en popoldan prebila z Jacquesom.

»Obrniva se,« je dejala zgrozivši se, »zebe me in upehana sem.«

Molče sta krenila nazaj proti vasi in na kraju gozda se je Evonymu zazdelo, da ima ona solzne oči.

»Čudno,« si je mislil ves zmešan, »naj storim, kar hočem, moja zaroka je povsem podobna pogrebu prve vrste.«

Med tem je mineval teden za tednom, bila sta oklicana in ženitvanjska oprava bila je dovršena. Evonyme je imel še en teden prebiti v Parizu, da še nekaj reči opravi ter nakupi daril za nevesto. Dogovorjeno je bilo, da bode poroka precej, ko se vrne.

Nekega jutra ga je spremil gospod de Lisle k poštnemu vozu, voščil mu srečno pot in naj se kmalu vrne, potem pa je šel na polje gledat k setvi.

Ko je mladi mož hotel ravno stopiti v voz, potegne ga nekdo zadaj za suknjo, obrne se ter ugleda za sabo Celino.

»No, kaj je?« vpraša Evonyme, videč služabnice obupani obraz, »ali se je Antoinetti kaj pripetilo?«

»Ne,« odgovori Celina mračnega obraza, »zdaj še ne!« Potem ga potegne v stran ter nadaljuje: »Glejte, jaz moram govoriti z Vami, ker se sicer nihče ne upa povedati Vam resnice. Verjemite mi, ostanite v Parizu in ne vrnite se nikdar več semkaj.«

»Za božjo voljo, draga moja, kaj pa se je zgodilo?« ponavlja Evonyme osupel.

»Antoinetta Vas ne ljubi in ako jo hočete na vsak način vzeti, morate ji pripraviti mrtvaški prt namesto poročne obleke.«

»Naprej! Vstopite!« zavpije voznik ter počí z bičem. Evonyme stopi z ramami majaje v voz in pošta se odpelje.

VIII.

Ko Evonyma ni bilo več blizu, je prišel nad Antoinetto nekov mir in polajšanje. Bilo je, kakor da se je zbudila iz plašečih sanj in da si slednjič

zopet more prosto oddahnuti. Saj ni bila prisiljena igrati svojo grdo vlogo in lagati se sebi in drugim. Želela je, da bi se minute izpremenile v ure in dnevi v stoletja ter da bi se zaročenec več ne vrnil. Medtem bi jo utegnil kak nepričakovan dogodek rešiti izida, katerega se je zdaj, ko jo je bila minila prva jeza, bala. Jacques Duhoux, kojemu je potekel dopust, bi se brez dvojbe vrnil na svoje mesto in potem . . . kdo vé? . . . Tam v kotu njenega srca je tlel še majhen slab žarek upanja, enak medli luči v sobi umirajočega. Dejala je sama sebi, da jo je Jacques preveč ljubil, da bi jo mogel popolnoma pozabiti. Celina ji je tolikokrat ponavljala: »Ti imaš oči, ki človeka očarajo, hčerka moja; tisti, ki te ljubi, se nikdar ne bode mogel ločiti od tebe . . .«

Antoinetta je nazadnje sama verovala v to. Zdelo se ji je nemogoče, da bi jo Duhoux, vrnivši se v Avberive, mogel videti ob strani komu drugemu; a dnevi so minevali in soba nadgozdarjeva v gostilnici je bila še zmerom prazna. V trgu se je govorilo, da je dobil dovoljenje, nastaniti se v Langresu, in nekateri so celo trdili, da je prosil, naj ga odpuste iz službe. To pa je gotovo, da nazaj ni prišel. Zdaj je vse splavalo po vodi, vse, celo up na žalostno osveto, kateri je bila Antoinetta žrtvovala

vse življenje. Jacques niti ne bode slišal ženitvanjskega hrupa, donenje zvonov ne bode z grizenjem vesti kakor dvorezen meč prodiralo v njega dušo. Vse je bilo izgubljeno, zadnja nada se je razpršila, zadnja luč ugasnila.

Ko je deva v jutru tistega dne, ki je bil določen za Evonymov povrat, odprla okno ter čula petje petelinov in šumenje mlinskega jezua, ko je videla sebi nasproti gozdnata brda zavita v višnjelkasto soparo, ji je napolnil vso dušo spomin na srečne dni poleti! Kako daleč zadaj so ostali tisti čarobno lepi dnevi! Kakšen je bil prepad med bodočnostjo, o kateri je sanjala takrat in med usodo, kateri je zdaj morala gledati v oči! Vse se je bilo tako grozno izpremenilo, in ona je tega kriva! Misel da je sama glavni vzrok svoje nesreče, jo je pahnila v mračen obup. Menila je, da bode tudi življenje ravnalo ž njo kot z razvajenim otrokom, zdaj pa ji je prva izkušnja, istinitost, pripravila smrtno prevaro. Nesreča se je zgodila, rana je bila neozdravljiva ter je krvavela dalje. Zakaj ni takoj umrla tisti dan, ko je Jacques ostavil Avberive? Smrti se ni bala; že zdavnaj se je bila seznanila ž njo, že takrat, ko je bila v samostanu marmoutierskem požrla košček berlinskega modrila. Smrt je bila

bliže opazovana, vendarle nekaj manj strašnega, negoli z dušo in telesom biti last moža, katerega ni ljubila. Mraz jo je pretresel, če se je le spomnila tega . . . Kako bode šele, ko postane Evonymova žena, njegova žena za vse življenje! Grlo se ji je krčilo, grenke solze so ji napolnile oči. »Ne, ne!« je vzkliknila, »ni mogoče, tega nikdar ne bodem mogla!«

»E, ljuba moja hčerka,« pravi Celina za njo, le siliti se ne smeš, govori odkrito in razdri to preklicano zaroko.«

»Ah!« odgovori Antoinetta, »sama sem tako hotela, zdaj pa je že prepozno . . . Igrala sem s srečo življenja svojega ter jo razdejala!«

»Pojdi no!« pravi Celina, prijemši jo za roke, »saj še ni vsega konec; meni se vedno tako zdi, da iz tega zakona nič ne bo.«

Antoinetta žalostno zmaje z glavo, a Celina je vkljub temu še dalje pomirujoč prerokovala in to s tem večjo sigurnostjo, ker je bila trdno uverjena o uspehu opominov, s katerim je poučila Evonyma. Nadejala se je, da so njene trde besede v Evonymu vzbudile premišljevanje, in da se ne vrne poganjat se kot ženin za svoje pravice.

A motila se je. Proti dvanajsti uri je čula »Le-potico«, lajajočo na dvorišču, in revica je skoro vznak pala, ugledavši Evonyma, spremljevanega od poštnega služabnika, ki je dragocene zavitke z darili za nevesto peljal na samokolnici.

Zaupljive besede Celinine so res kakor mrzel curek vplivale na Evonymovo oduševljenje; toda po svoji navadi je dolgo preudarjal njena odkritja in to premišljevanje ga je vnočič pahnilo v nejasno neodločnost. Njegovo samoljubje je bilo globoko žaljeno. Bodisi človek še tak filozof iz šole Montaignove, neprijetno je pa vendarle, ako mora slišati, da ni vseč lepi ženski, o kateri je mislil, da je napravil na njo vtisk. Odtod pa do dvoma o odkri-tosrčnosti Celinini je bil še en korak.

»Ta oseba,« si je mislil Evonyme, »se nikdar ni mogla sprijazniti z mojo ženitvijo, stopila je na Jacquesovo stran proti meni ter meni zdaj očita poraz svojega varovanca.«

Sicer pa je bil Evonyme, dasiravno ni bil strastno zaljubljen v njo, vendar le resno naklonjen Antoinetti. Srce ga je bolelo, kadar se je spomnil, v kakem napačnem položaju bi bila deklica, ako bi tudi iz tega drugega zakona ne bilo nič. Kak nepri-jeten hrup bi moral vzbuditi razdor pri takih raz-

merah. Bodočnost Antoinettina bi bila za zmerom kompromitirana in on bi se moral razpreti z njeno rodbino.

Evonyme ni videl drugega kot nerazrešljivo zmes neprijetnosti. Po dolgem omahovanju je naposled sklenil, vrniti se v Avberive s trdnim sklepom, da bode hladnokrvno opazoval svojo nevesto ter odločilni korak storil stoprv potem, ko bode ozbiljno vprašal srce dekletovo.

Ko je dospel v Langres, je povsem nepričakovan dogodek njegovo zadrego in neodločnost še povišal. Ko je bil ravno sedel v poštni voz ter se je to rumeno vozilo jelo premikati po glavni ulici mesta, se je zdelo Evonymu, da vidi na pragu neke gostilne Jacques Duhouxa v svoji nadgozdarski opravi. Od kraja sam svojim očem ni verjel, nagnil je glavo skozi okno ter se zdaj preveril, da je tisti gozdar, ki žalobno zre za pošto, peljajočo se proti Auberivu, v resnici njegov prijatelj Jacques Duhoux.

»Tako, torej se je vrnil,« je mrmral sam pri sebi. »Kdo ve, mu li ta preklicana dekla ni kaj poročila, nista li sporazumljena, da me izpodrineta? Kaj mi je bilo pa tudi treba zaljubiti se in kaj naj počnem v zakonskem jarmu?«

Stopivšemu v sprejemno sobo Lisleove hiše, se je revežu srce treslo v prsih. Čutil je, da se vsa njegova junaška odločnost razbije ob mrzli malomarnosti Antoinettini.

Med tem, ko je Celina imela opraviti z darili, se je približal Ormancey deklici; potegnivši iz žepa dva zaboječka z dragotinami, pravi: »Hočete li pogledati, če so to tisti kameni, katere ste želeli?«

V zaboječkih je bilo okrasje iz opala in akvamarina. Antoinetta se ga dotakne s konci prstov ter prikima. Celina se je bila približala gledat.

»Opali!« vzklikne praznoverna služabnica. »Menda vendar mali moji deklici ne boste tega podarili? Ti kameni prineso nesrečo.«

»Jaz sem jih sama izbrala,« odgovori Antoinetta. Obrnivši se k Evonymu pa pravi z mračnim pogledom: »Nista li opal in akvamarin najpriležnejše darilo za Undino?«

»Vsaj pomerite jih,« pravi Evonyme s ponižno prosečim pogledom.

Ona vzame dragotine ter stopi pred zrcalo. Solnčni žarek je padal na njo in tekoče gube njene bele muselinaste obleke so objemale nalahko njeno gibčno postavo in kraljevska pleča. Nežni, prožni vrat so objemali v gube zloženi zobci, kakršne so

nosile za vratom ženske šestnajstega stoletja. V ušesih, okrog vratu in za pestmi so se lesketali opali in akvamarini kakor čiste kapljice z mavričnimi barvami. Njena lica, še belejša nego obleka, so še bolj povzdigovala mrzlični svit v velikih očeh. Osupla od te ledene krasote, se je vzbudila iznova Evonymova ljubezen. Njegovi dvomi so se razpršili kot megla v solnčnem svitu, počasi, nenaravno živo gledajoč, je stopil proti njej.

»Ali se Vam vidim lepa?« vpraša Antoinetta z usmevom, mrzlim kot led.

»Vi ste povodna Vila!« odgovori Evonyme premagan. Galantno prime za njeno roko in ona mu jo malomarno pusti; ohrabren vsled tega ji hoče pritisniti poljub na lepe oči, gledajoče ga tako vdano, a tisto trenotje, ko so se ustnice drznega ženina dotaknile rjavih trepalnic dekletovih, spreleti njeno obličje grozen izraz nevoljnosti in plašnosti, toge roke pahnejo Evonyma od sebe: »Ne, ne, nikdar!« vzkrikne in se v nezavesti zgrudi na tla.

Celina je bila na Evonymov krik prihitela. Neprijazno porine strani Evonyma, hotečega držati deklico. »Saj vidite, da jo še umorite!« šepne z jezo. »Glejte, da odidete!«

Odšel je ves razburjen. »To pot je bilo dovolj jasno,« pravi sam pri sebi, precej pobit krenivši na pot »med vodama«, »zdaj vse umejem . . . To grozno dekle bi se na glavo zagnalo v prepad, ter še mene potegnilo za sabo. Lepa hvala, pri tem ji ne bodem družabnik. Že srečen zakon ni nič lepega, a tak, kakor ta, bil bi sam pekel za njo in za me. Oh, te ženske! Ona bi me bila hladnokrvno žrtvovala za veselje, da bi se osvetila Jacquesu!«

„Za vso bodočnost hvala ti za nauk!“

Zdaj je bil popolnoma ozdravljen želje po ženitvi; pogled na revico, ki ljubi Jacquesa ter trpi grozne bolesti, je vzbujal njegovo sočutje. A kako to, da on, ki se je vendar ponašal, da pozna človeško srce, ni poprej uganil neodjenljivosti te ljubezni, ki je bila kakor ostro jeklo ostala v rani . . .

»Kaj?« je dejal sam v sebi, »ali res ne bom ničesar storil, da zopet oživim to srečo, katero sem sam porušil? . . . Bogme! pokazati hočem obema, da v koži Evonyma Ormanceya tiči mož, in sicer vrl mož; vse bom poravnal, naj tudi nekaj cunj moje ošabnosti obvisi na grmovju!«

Krenil je proti gostilnici ter povprašal po Jacquesu. Nadgozdar od takrat še ni bil pri Pitoise-

tovih, a vedeli so, da je zopet nastopil svojo službo in da zopet hodi pregledovat po gozdih. Nekemu gozdnemu čuvaju iz sosesčine je naročil, naj drugo jutro vzame v gostilni zaostalo prtljago in v njegovi odsotnosti došla pisma ter vse skupaj odda v gozdarski hiši, pri podgozdarju Sauvageotu, kjer se je bil nastanil Jacques. Evonyme je počasi šel domov ter ves večer premišljeval svoj načrt, ki ga je hotel brez oprezovanja izvršiti.

Ostavil je pristavo o prvem svitu ter jako zgodaj prišel v Vrvarske ulice. Našel je gospoda de Lislea in njegovo hčer skupaj in takoj je zastavil vso svojo diplomatiško bistrumnost, da bi pregovoril Antoinetto, da bi šla ž njim v Val-Clavin. Že zdavnaj mu je bila obljubila ta pohod in on si je tako zelo želel slišati njeno sodbo o nekaterih notranjih olepšavah.

Njegov nasvet se je sprejel manj slabo nego se je bal. Celine ni bilo tu in gospod de Lisle, vedoč za dogodek prejšnjega večera, je bil precej trdo svojo hčer prijel zaradi tega, kar je on imenoval norčije. Sicer pa je bilo nji sami žal, da je pokazala tako malo poguma in ni se mu upala odreči. Dogovorili so se, da gospod de Lisle proti poldne pride za njima in da bodo potem na pristavi zajtrkovali.

Podala sta se na pot. Nebo je bilo zelo jasno, ponoči je bilo zmrznilo; velo listje, ležeče po poti, je bilo belkasto od slane in zemlja je pokala pod nogami. Evonyme je peljal Antoinetto po stezi skozi gozd. Sam sebi je voščil srečo k začetku svojega podjetja ter se nadejal, da vse dobro dovrši. Potihem je žvižgal pred se, pomagajoč Antoinetti pri hoji po gozdnih klancih in prizadeval se je, da bi razgovor napeljal na vsakdanje stvari. Deklico je osupnila ta nežna pazljivost in na vso moč se je prizadevala, da bi ne pošle besede ob neznatnih zadevah.

Tako je puščala pot za sabo, da sama ni vedela za to. Zdajci se odpre steza na robu lesa in Antoinetta ugleda tam doli v globeli ribnik la Thuilierski, ležeč pred njo okroževan od rumenolistnatih brez in obsevan od solnčnih žarkov. »Zakaj ste me privedli sem?« pravi z nevoljnim glasom, »ta pot ne pelje na pristavo.«

»Ne,« odgovori Evonyme, »a gozdnega čuvaja la Thuilierskega moram nekaj vprašati. Zamudila ne bodeva niti četrť ure. Sedite tu na solnce in čitajte to knjigo, čakajte me.« Da ji v roko zvezek Lafontainea ter z glasno bijočim srcem krene na stezo, držečo proti gozdarski hiši.

Iz tega, kar mu je bila povedala krčmarica iz Auberiva, je bil sklenil, da Jacques danes ne pojde v gozd, imajoč čez glavo opraviti s svojo selitvijo. In res se ni motil; Jacques Duhoux se je nastanil v prvem nadstropju v sobici, iz katere se je videlo čez gozde in ribnik. Vstopivši ga najde Evonyme nagnjenega čez imenike in zemljevide, ležeče na tleh. Poleg njega je stala z listinami pokrita mizica.

Ko so vrata zaškripala, se je obrnil Jacques in Evonyme se je ustrašil žalostne izpremembe, zgodivše se z njegovim obličjem: posušil se je in oči so mu bile še bolj upadle.

Ugledavši nepričakovanega obiskovalca prebledi Jacques, plane burno kvišku ter krikne: »Kaj hočete? upal sem, da Vas nikdar več ne vidim!«

»Jacques, stari moj tovariš . . .« prične Evonyme z ginjenim glasom.

Jacques ga ošabno pogleda: »Ne kličite najinega starega prijateljstva. Umrlo je! Morali bi bili vedeti, da mi je mučno, videti Vas.«

»Poslušaj me en hip mirno.«

»Glejte, da odidete,« pravi Jacques, »ničesar nočem slišati.«

»Ni vrag,« odgovori Evonyme odločno, »da bi me ne poslušal. Ako meniš, da sem za kratek

čas priplezal sem gori, se motiš. Moja vest me je gnala k temu in prej ne grem odtod, da izpolnim, kar smatram za svojo dolžnost.«

»Govorite torej, a naglo!« mrmra Jacques, ne da bi ga pogledal.

»Storil sem ti krivico,« nadaljuje Ormancey počasi, »in prosim odpuščanja; a stvar se ne tiče mene, govoriti hočem o Antoinetti!«

Jacques se bolestno zgane. »Ali me hočete prositi blagoslova?« pravi pikro.

»Stvar se ne tiče mene, ti pravim . . . Res je, da sem bil za trenutje tako neumen, da sem menil, da bi mogel biti dober zakonski mož; a naglo sem ozüravel te neumnosti. Antoinetta je vedno le tebe ljubila. Da si jo ostavil, to jo umori in ugonobi. Ti mi ne verjameš!« vzklikne, ko Jacques zmaje z ramami. »Bog nebeški! kako je mogoče, da mi ne verjameš, ako ti kot dokaz prinašam z nogami teptano ošabnost svojo ter se pred tabo tako glohoko ponižujem, da igram smešno vlogo? Ona mi ničesar ni povedala o svoji ljubezni in bolečinah svojih, ker je preponosna! A jaz sem uganil iz mrzličnega žarenja njenih oči, iz bledobe njenih lic in iz nepremagljive nevolje, kadar se je moja roka

njene dotaknila. Ona trpi muke, prijatelj, in zato sem prišel!«

»In jaz!« pravi Jacques suho lice svoje obrnivši proti Evonymu, »meniš, da jaz ne trpim? Meniš, da je mogoče ljubezen, kakršna je moja, iztrgati iz srca, ne da bi krvavelo? En mesec že niti ne živim, niti ne mislim! Pohajam, kakor v zlih sanjah. Ko sem se zopet hotel lotiti dela, sem uvidel, da nisem zmožen za to, in ko sem prišedši semkaj, zvedel, da jo bodeš ti vzela, mi je bilo, kakor bi mi bil kdo žareče železo zasadil v rano. Praviš, da ji oči upadajo in lica blede; no, poglédj semkaj! sem li še živemu podoben?«

»Ti,« deje Evonyme, »ti si mož in moraš premagovati boleost; a ona, ubogo dete, tako dražestna in tako malo ustvarjena za trpljenje! Veter, ki hrastu vzame komaj par peres, cvetico lahko ugonobi. Poslušaj me!« nadaljuje, videč, kako je groza izpreletela obraz Jacquesu Duhouxu, »daj se omečiti in bodi ji dober!«

Jacques je bil, kakor da ga ne sliši; čedalje bolj vzburljen je hodil po sobici gor in dol. »Ti ne veš,« prične naposled, ter se ustavi pred Ormanceyem, »ona nikdar ni umela, kako zelo sem jo ljubil. Ves up svojega življenja sem stavil v njo!

Predno sem jo poznal, nisem ljubil še nikoli. Vsako kapljico krvi, vsò moč svoje mladosti in zaklade nežnosti ,katerih se še nihče ni bil dotaknil, sem posvetil njej. Kaj je storila z vsem tem? Mojo strast je imela za ljubezen, s katero se sme igrati brez kazni. Kakšno usmiljenje je kazala, zamorivši mi srce? Kakšen kes je imela? Jaz sem zahteval samo eno besedo, samo eden iz srca prihajajoč klic, da bi se vrnil ter jokal ob njenih nogah. A ta beseda! — ona ni mislila na to, da bi jo bila izgovorila!«

»Kaj pa ti?« odgovori Evonyme, »si li mislil na to, da bi počakal klic, o katerem govoriš? Nisi li prehitro obsojal? Bežal si, kakor nor, ter niti povedal nisi, kam greš. Si li uverjen, da ti Antoinetta ni pisala, da se njeno pismo ni izgubilo med potjo?«

»Oh!« zastoče Jacques ter neverjetno zmaje z glavo.

»Veš li za gotovo — ali si povprašal vsaj svojo gospodinjo v Avberivu?«

Jacques se približa s pisanji obloženi mizi.

»Tu leži vse,« pravi, »kar je prišlo na me ob moji nenavzočnosti, same pisarije, tičoče se oskrbovanja. Lahko jih preiščeš, našel ne bodeš drugega, kot opravilna pisma.«

Vkljub svojim poslednjim besedam se nagne z Evonymom čez navrhovaten pisarije in oba jih pričneta premetavati z mrzlično naglostjo.

Naenkrat Evonyme zmagovito zakriči. Našel je bil pisemce Antoinettino, napol skrito pod dvojnim križnim zavitkom uradnega lista. Poda je Jacquesu, ki s tresočo se roko odtrga kuverto.

»Poštni kolek ima dan 21. septembra,« pravi Evonyme.

Jacques kar požira vrstice ubogega, pozabljenega pisma. Čimdalje je bral, tem bledejši je bil, mišice v obrazu so se mu omehčale, ihtenje mu je dvigalo prsi in dve solzi sta kanili na pismo. Evonyme ga molče gleda ter sam čuti, da je ginjen. Jacques vedno iznova pričinja brati pismo, ne da bi se gnil. Slednjič ga Evonyme rahlo potrka po rami ter skozi odprto okno pokaže na globoko globel, v kateri se je ribnik lesketal v solncu.

»Tam doli je!« izpregovori, »na kraju gozda. Nalašč sem jo pripeljal semkaj in ničesar ne sluti!«

Jacques za hip s stisnjenimi ustmi motri solnčno globel, potem pa nagloma ostavi sobo ter zleti iz gozdarske hiše . . .

Ko se je bil tovariš oddaljil, je ostavila Antoinetta kraj gozda ter Evonymovo knjigo pustivši med suhim listjem, nastopila pot proti ribniku. Slana se je bila raztajala v solncu, lahne, vlažne megle so plavale nad travniki, proti jugu ležečimi. Dekle je spoznalo najmanjše podrobnosti na bregu, na katerem se je bila mudila plesni večer. Vse je bilo neizpremenjeno na istem mestu, vrbe malega otoka, polpodrta brv in vodna detelja, gibajoča v vodi svoja trolista peresa. Sedla je bila na najskrajnejši rob obrežja ter glavo podpirajoč z roko, motrila ribnik. Njegovo površje je veter lahko gibal in jasni valovi so ji skoro oplakovali noge. Skozi čisto, zeleno vodo so se videle v precejšnji globočini na dnu plavajoče rastline, čez katere je časih šinil solnčni žarek, kakor bi jih poljuboval. Mirno je bilo tu in vsa beda in uničenje pozabljeno.

Ali bi ne bilo dokaj boljše, si je mislila Antoinetta, spati pod valovitim zagrinjalom teh trav, nego da bi bila živa pokopana v poročni obleki, ki jo sovražim? Vedno je imela rada vodo, a ta hip se ji je zdela prijaznejša in mikavnejša, nego kdaj poprej. Nagnila se je naprej ter z očaranim pogledom sledila žarkom, potapljajočim se pod gladino, a vendar kakor veriga zlatih prstanov polzečim

preko nje. Voda je šepetala med vrbami kot kristalno čista daljna godba, polna laskave mehkode; nepopisljivo mično se je zdelo deklici, poslušati jo. Čedalje bolj se ji je nagibalo uho tem tešečim glasom, čedalje globočje ji je prodiral pogled v blisketajočo globočino, čedaljebolj se ji je duša odvezovala od stvari zunaj nje. Nič več ni mislila, nobenega drugega šuma ni slišala. Nevidno ji je polzelo telo proti tem vabečim skrivnostnim valovom; v glavi se ji je jelo vrteti. Naenkrat krepka roka prime njeno ter jo siloma potegne nazaj. Obrnivša se zakriči: »Jacques!« in oči se ji zapro.

Sedel je poleg nje na obrežno kamenje. Kakor tisti plesni večer je čutil njeno srce, bijoče na njegovem; gledal je to blede obličje, udrte oči in majhna, čisto otročja usta. Čarobnost Undinina se ga je bila polastila; krepkeje jo je objel ter pritisnil poljub na sklenjene trepalnice. Kar ona odpre oči ter se vztrepetavši zopet zave, potem pa Jacquesove roke strastno stisne k sebi.

»Ah!« je šepetala, »nisem te več pričakovala! Še malo pozneje in ne bil bi me več našel!«

»Ti si hotela umreti!« vzkline on.

»Ne vem . . . a bila sem tako brezmejno nesrečna in zdelo se mi je, da pozabljam svoje

trpljenje pri šumljanju vode, vabeče me v se. »Ah!« pravi tresoč se, »zdaj me vendar več ne ostaviš?« Hudo ihtenje ji je zaprlo besedo in solze so se ji udrle iz oči.

Jacques jo skuša umiriti z milovanjem. Govori ji o Evonymovem početju ter ji razloži, kako je prišlo, da je njeno pismo stoprv danes čital. Dne 20. septembra je bil odpotoval s srcem, polnim jeze. »Vse sem sovražil,« pravi, »tebe, Evonyma, ves svet. Sedel sem v prvi železniški vlak, ki je šel skozi, najrajši bi se bil peljal na konec sveta. Ustavil sem se pa tudi šele tam, kjer se neha železnica — v Bretagni. Tam med morjem in puštinjo sem skušal ozdraveti, a zaman. Tvoja senca me je spremljala povsod. Potem sem se vrnil v gozde auberivske, in prvi večer po svojem povratu sem zvedel, da se omožiš z Evonymom.«

»Da, bila sem zelo zlobna,« vzdihne ona, »a ko bi ti vedel, kako sem jokala, kako te čakala! Mislila sem, da se vrneš v L., da vzameš dekle z modrimi očmi, in lotila se me je besnost. Hotela sem te prav hudo zadeti in sama sebe tudi; oklenila sem se ubogega Evonyma. Kazen je bila bridka,« pristavi, »a če mi odpustiš, nikdar več ne bodem hudobna. Vse svoje nerodnosti sem pustila tu v ribniku.«

Prijel jo je za roke ter jih ji poljuboval. »Ljubim te,« je dejal, »in moje življenje je tvoje! . . .«

Evonyme je sam ostal v sobici tam gori v gozdarski hiši. Gledal je skozi okno ter z bistrim okom opazoval, kaj sta počela zaljubljenca, kakor dve senci črtajoča se na zelenem bregu. Olajšan se je oddahnil. »Hvala Bogu! mir je sklenjen.« Na oknu je opazil pipo in tobak ter veselo vzkliknivši natlačil si jo ter zapalil. »Čez dolgo časa,« si je mislil, »zdaj zopet pušim z mirno vestjo.« Motril je kretanje mladega para z blaženim, mehkim čuvstvom, katerega človek lahko čuti z varnega obrežja zroč tja čez vzviharijeno morje.

»Prav gotovo,« je govoril sam s seboj, »se nikdar ne oženim! Ti viharji niso zame; zadovoljeval se bom s tem, da bom sedel pri oknu ter gledal ljudi, dvigajoče sidro in paroma odhajajoče proti Kytheri. — A vendar sta srečna, ta dva zaljubljenca, izprehajajoča se tam doli! Solnce se jima iznova smehlja in pozabila sta besnega viharja, ki ja je bičal. Včeraj sta si rvala lase, hoteč umreti, danes pa jih je samo veselje, prazničnost in ljubezen. Bogme:

Zarés, ljubav je čuden učenik!
O blagor njemu, komur so neznane,
Ki jih uséka, krvaveče rane!“

Ti stihy so ga spomnili zvezka njegovega najljubšega pesnika, katerega je bil izročil Antoinetti. »Strela!« je dejal, »kaj pa moj Lafontaine? Gotovo sta ga pozabila pod kakim drevesom, in moja knjiga je v nevarnosti, da pogine v rosni kopeli!«

Naglo se dvigne ter hiti navzdol iskat dragoceno knjigo. Stoprv ko jo je našel, se pridruži onima dvema in vsi trije se podajo proti Val-Clavinu.

Kaj naj še dalje pripovedujem? Evonyme je spametoval gospoda de Lislea in Jacques ter Antoinetta sta bila v novembru poročena. Danes vsi skupaj žive v Vrvarski ulici. Evonyme je postal kum prvemu otroku Undininemu. Deček pridno raste in Ormancey ga uči čitati v Lafontainovih basnih ter je ves srečen zaradi tega. »Vzgajam ga po svoji podobi,« pravi, »in očetovsko veselje uživam, ne da bi mi bilo treba trpeti zakonske grenkobe; postal sem stric!«

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000075827

